

Vlaams
Parlement

vergadering **C296**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 18 september 2018

INHOUD

INTERPELLATIE van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de droogteperiode in de zomer van 2018 – 24 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het zomerakkoord in verband met het afvalplan – 2392 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het verpakingsplan van de Vlaamse Regering – 2441 (2017-2018)	13
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het nieuwe akkoord over de zonevreemde bossen en de relatie met het klimaat- en luchtkwaliteitsplan – 2440 (2017-2018)	22
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de superministerraad van deze zomer en het akkoord over het nieuwe luchtkwaliteitsplan – 2442 (2017-2018)	28
VRAAG OM UITLEG van Ingrid Pira aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de beslissingen van de Vlaamse Regering rond de betonstop in het zomerakkoord van juli 2018 – 2443 (2017-2018)	34
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het klimaatplan van de Vlaamse Regering – 2444 (2017-2018)	41

INTERPELLATIE van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de droogteperiode in de zomer van 2018
– 24 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Afgelopen zomer is gevraagd of we over dit onderwerp konden bijeenkomen, maar ik denk dat dit nog goed in ieders geheugen zit en dat er vandaag misschien al meer gegevens zullen zijn over een evaluatie.

De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Ik ga terug naar de zomer van 2018 die voor heel wat mensen als een van de warmste en droogste zomers uit de geschiedenis zal ingaan. Voor het tweede jaar op rij was er een sproeiverbod en werd code oranje afgekondigd.

De droogtecommissie vaardigde ook één advies uit, namelijk niet meer sproeien, de klok rond, maar de vijf provincies vulden dat meteen allemaal anders in. In West-Vlaanderen mocht je 's avonds wel je moestuintje water geven met water uit je regenwaterput, in Oost-Vlaanderen niet. In Antwerpen mochten de boeren nog water pompen uit waterlopen, in West-Vlaanderen niet. De ene voetbalclub mocht zijn grasmat wel nog besproeien met regenwater, de andere niet. De droogtecommissie kan maar een advies geven, de provinciegouverneurs vullen dat elk voor hun rekening in, met als gevolg dat er verschillende regels worden gehanteerd. Dat is een communicatie die bij heel wat Vlamingen voor onduidelijkheid heeft gezorgd.

Er werd ook massaal opgeroepen om spaarzaam om te springen met water, maar door de onduidelijke communicatie heeft die oproep geen heel grote impact gehad. De cijfers van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) tonen dat er in de maand juli een extreem hoog waterverbruik werd geregistreerd. Vergelijken we dat met de afgelopen vijf jaar, dan was juli 2018 de maand zelfs waarin we het meeste water hebben verbruikt ondanks code oranje, ondanks de oproep om spaarzaam om te springen met water.

Daarnaast hebben we in de zomer heel wat professoren en experts gehoord die duidelijk aangeven dat het beleid tekortschiet en dringend moet worden bijgestuurd. Er was zelfs tegenspraak op een bepaald moment. U gaf als minister aan dat er absoluut geen probleem zou zijn met de watervoorraden, terwijl professoren en experts in de geschreven pers het tegendeel bewezen. Deze tegenspraak is nefast wanneer we de Vlamingen willen stimuleren om duurzaam om te springen met water.

We hebben tijdens de zomer ook een aantal waterorganisaties gehoord waaronder AquaFlanders, B-IWA (Belgian committee of the International Water Association), het Vlaams Netwerk Watertechnologie (TNAV), het Vlaams Kenniscentrum Water (VLAKWA) en Vlaamse Rioleringen (Vlario). Zij hebben zich kritisch geuit over het waterbeleid. Volgens hen bent u niet voorbereid om de toekomstige droogteperiodes aan te kunnen. Zij vinden dat u met uw beleid blijft steken in symptoombestrijding zonder voldoende inzicht te hebben in de onderliggende oorzaken hoe het watersysteem interageert met andere systemen zoals het mobiliteitssysteem, het energiesysteem, het voedselsysteem, het gezondheidssysteem, het afvalbeheer, de circulaire economie enzovoort. Zij doen heel wat aanbevelingen om uw Visie 2050 om te evolueren naar een robuust watersysteem, te halen.

Kort samengevat hebben we de afgelopen maanden heel wat discussies gehad over het droogtebeleid in de toekomst. Een ding is zeker, namelijk dat het niet gaat over een eenmalig feit, we zullen daar in de toekomst nog veel meer mee geconfronteerd worden. Onze waterhuishouding verdient dan ook een prioriteit in dit beleid.

Hoe verklaart u dat ondanks de oproep om minder water te verbruiken en ondanks code oranje, we in juli 2018 het hoogste maandverbruik hadden van de afgelopen vijf jaar? Uw beleid om Vlamingen minder water te laten verbruiken in droge periodes lijkt op basis van deze cijfers niet te werken. Wat zult u doen om op structurele manier Vlamingen te overtuigen om minder water te verbruiken?

De verschillende voorwaarden die per provincie werden opgelegd, zorgden voor onduidelijke communicatie. In de media gaf u al aan dat u deze procedure zult aanpassen en dat u zult werken met Vlaamse richtlijnen. Kunt u daar al meer over vertellen?

Wat is de stand van zaken betreffende de watervoorraden in Vlaanderen op korte en lange termijn?

In de zomer hebben heel wat experts en professoren brandhout gemaakt van uw beleid om toekomstige droogteperiodes aan te kunnen. Ze missen een daadkrachtig beleid. Wat is uw reactie op de kritiek van deze experts en professoren? Zult u uw beleid aanpassen? Zo ja, op welke manier? Zo niet, waarom niet?

De vijf waterorganisaties hebben u gevraagd om uw beleid bij te sturen. Op welke manier zult u de aanbevelingen van deze organisaties omzetten in beleid?

Wanneer zal er een evaluatie beschikbaar zijn van de droogteperiode zomer 2018?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Beenders, ik wil beginnen met te benadrukken dat er soms het omgekeerde is beweerd, wat absoluut niet zo was. Ondanks het feit dat er een ernstige en toch wel uitzonderlijk lange droogteperiode was, is de drinkwatervoorziening nooit in het gedrang gekomen en kon de drinkwaterlevering al die tijd gegarandeerd worden.

Dat is het resultaat van alle inspanningen die zijn gebeurd door burgers en bedrijven om minder water te gebruiken en van de beslissingen van de drinkwatermaatschappijen en de overheden om de burger aan te zetten om spaarzaam om te gaan met water.

U zegt terecht dat er in 2017 ook een droogteperiode was. Het is op mijn vraag dat na de droogteperiode van 2017 en na de evaluatie van hoe de zaken toen zijn gelopen, de drinkwatermaatschappijen een escalatieschema hebben opge maakt per bevoorradingsgebied voor drinkwater.

Dat werkt met duidelijke drempels die telkens een niveau aangeven. Dus inzake het drinkwater kan men het niveau telkens opschalen.

Daarnaast is er ook de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) die werkt met een droogte-indicator voor grond- en oppervlaktewater. En er is nog de droogtecommissie die de provinciegouverneurs adviseert.

Voor drinkwater publiceert de Vlaamse Milieumaatschappij sinds 1 juni op de website wekelijks de indicator 'bevoorrading leidingwater'. Vanaf 30 juni heeft de Vlaamse Milieumaatschappij ook dagelijks een overzicht gegeven van het verbruik van drinkwater. Dit is duidelijk verwerkt in grafieken die voor iedereen raadpleegbaar zijn.

Na 28 juni, namelijk de eerste oproep tot zuinig omgaan met water, zien we een duidelijke knik met een daling in het gebruik van leidingwater. Begin juli zien we inderdaad een stijging, maar dat heeft te maken met het feit dat de temperaturen toen heel hoog zijn opgelopen. Deze gingen naar 28 graden Celsius. Het is algemeen geweten dat er dan steeds meer waterverbruik is, bijvoorbeeld omdat mensen sneller een extra douche nemen. Heel belangrijk is ook dat de regenwaterputten leeg waren. Als de regenwaterputten leeg zijn, dan worden wasmachines of

toiletten niet langer bevoorraad met regenwater maar met leidingwater. Daardoor zie je ook een schommeling.

Ik trek zeker niet de conclusie dat de oproep niet heeft gewerkt, integendeel. Als je goed rondkijkt, zie je dat heel veel gazons niet zijn besproeid. De oproep is volgens mij goed gevolgd. Uiteraard zullen we na deze zomer een grondige evaluatie maken. Men is daar trouwens volop mee bezig en in West-Vlaanderen is die al gemaakt. Uiteraard zullen een aantal zaken moeten worden bijgestuurd. Iedereen is het daarover eens. Ik denk aan de communicatie tussen de drinkwatermaatschappijen en de codes die voor interpretatie vatbaar zijn. Dergelijke zaken moeten wat mij betreft zeker worden bijgestuurd en daar zal grondig werk van worden gemaakt.

We zitten trouwens niet stil en waren er al mee bezig om het regelgevend kader op Vlaams niveau inzake watergebruiksbeperkingen te wijzigen. Dat staat ook in een voorontwerp van decreet. Het Drinkwaterdecreet wordt aangepast met beperkingen van het gebruik van drinkwater. Kwantitatieve aspecten zullen in de toekomst door de bevoegde minister kunnen worden uitgevaardigd, bijvoorbeeld bij lage beschikbaarheid van de ruwwaterbronnen of in periodes van aanhoudend piekverbruik of bij operationeel technische knelpunten in de waterproductie en -distributie. Ook aan de wet op de onbevaarbare waterlopen worden wijzigingen aangebracht. Bij een provincieoverschrijdende waterschaarste of droogte zullen tijdelijke beperkingen of een tijdelijk verbod op de captatie van water uit onbevaarbare waterlopen in de toekomst ook door de bevoegde minister kunnen worden opgelegd. Wanneer de droogte een lokaal karakter heeft, is opgenomen dat de gouverneur, als voorzitter van het bekkenbestuur en verantwoordelijk voor crisissituaties, goed geplaatst is om een verbod tot onttrekking in te stellen. Dit ontwerp van decreet werd begin juli al principieel goedgekeurd en ligt op dit ogenblik ter advies bij de SERV en de Minaraad.

Ik vind het niet onlogisch dat er verschillen waren in wat waar mocht, ook al wordt daar wat smalend over gedaan. Er waren immers verschillen in de mate van de droogte, hoe met de omstandigheden kon worden omgegaan en wat de voorraden waren. Ik vind het op zich ook niet slecht dat er lokale verschillen kunnen zijn. Het is logisch dat er dan ook verschillen zitten in wat kan in Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen, Limburg, Vlaams-Brabant of Antwerpen.

Wat is de stand van zaken? De droogte blijft aanhouden. De meeste waterlopen hebben zich absoluut nog niet hersteld. Op veel locaties blijven de debieten van beken en rivieren laag tot zeer laag voor de tijd van het jaar. Alleen in het westen van Vlaanderen is de situatie beter. De grondwaterstanden blijven op het merendeel van de locaties historisch laag. Op meer dan de helft van de locaties zijn die zeer laag voor de tijd van het jaar. Detailinformatie over de hydrologische toestand van de watersystemen kunt u vinden op www.waterinfo.be, waar de toestand van dichtbij wordt opgevolgd.

Mijnheer Beenders, u zegt dat ik nooit iets heb gedaan om preventief te werken. Toen ik 4,5 jaar geleden ben gestart als minister, schoof ik als een van mijn prioriteiten naar voren het werken aan het mogelijks tekort aan water en een aantal grondwaterlagen die tot nadenken stemden. Dat er te weinig voorraad was, was een van mijn prioriteiten om aan te werken. Dat is toen heel smalend onthaald door een aantal parlementsleden en ook door een aantal journalisten die zich afvroegen waar de minister nu mee afkwam, waterschaarste in Vlaanderen. We hebben daaraan gewerkt en werken daarvoor ook samen met experts en professoren. Het klopt dat men geregeld kritisch is, maar wel constructief. Heel wat van die professoren tekenen dat beleid mee uit.

We wisten al dat we geen land waren met een grote watervoorraad, maar de klimaatverandering vraagt daar nog extra aandacht voor. Om ervoor te zorgen dat

er bij het overleg tijdens een droogteperiode tussen de verschillende waterbeheerders en de verschillende overheden betere afstemming is, is de CIW aangesteld als droogtecoördinator. De CIW heeft intussen een strategie uitgewerkt om droogterisico's nog beter in kaart te brengen en te beheren.

Daarbij wordt planmatig gewerkt om Vlaanderen in de toekomst nog beter te beschermen tegen droogte. Er wordt ook ingezet op de coördinatie van het crisisbeheer tijdens een droogteperiode.

De Vlaamse droogtecommissie is geïnstalleerd op 22 juni en heeft in de zomer de droogte nauwlettend opgevolgd. Uiteraard heb ik aan de CIW gevraagd om een grondige evaluatie te doen en bij te sturen waar nodig.

We hebben ook maatregelen genomen, onder andere ook heffingen inzake grondwater, die we aanpassen op basis van de bestaande situatie. Er zijn ook stroomgebiedbeheerplannen goedgekeurd en daarin staan heel wat maatregelen. Uiteraard zullen de volgende stroomgebiedbeheerplannen nog meer maatregelen nemen, maar daarop gaan we niet wachten. We zullen zowel op korte als op middellange termijn echt werk maken van een allesomvattende waternota, om zowel de droogte als het teveel aan water – want ook dat is iets dat gebeurt –, maar ook de waterkwaliteit samen in een waterplan te vatten.

Ik zou het fout vinden om alleen op die droogte te werken. Water moet je totaal bekijken, zowel in tijden van droogte als op momenten dat er te veel water is. De bedoeling is dat de Vlaamse Regering daar op die manier werk van maakt.

Mijnheer Beenders, u verwijst dan naar de vijf waterorganisaties: AquaFlanders, B-IWA, TNAV, VLAKWA en Vlario. Ze hebben inderdaad een memorandum opge maakt voor de volgende verkiezingen. Ik heb dat eerst in de krant gelezen en pas een week nadien heb ik het document zelf ontvangen. Ik heb daarin gelezen dat ze pleiten voor een robuust watersysteem, dat erg dicht aansluit bij het streefbeeld van het integraal waterbeleid dat ik voer. Uiteraard zullen wij ook de aanbevelingen die ze doen, meenemen en samen met hen zullen we dat verder uitrollen.

In Vlaanderen zijn we op een aantal vlakken vooruitstrevend, bijvoorbeeld inzake de verplichting om een regenwaterput aan te leggen bij nieuwbouw en grondige renovatie. In het buitenland bestaat dat niet. Het is een maatregel die aantoont dat het ons menens is. Er is bijvoorbeeld ook de infiltratie enzovoort.

De grondwaterstanden en waterkwaliteit worden goed opgevolgd. We zijn ook bezig met een herstelprogramma voor de diepe grondwaterlagen. Qua leidingwaterverbruik hoort Vlaanderen tot de laagste verbruikers van Europa. Ook de industrie zet in op rationeel watergebruik, de circulaire watereconomie enzovoort. We hebben ook wateraudits die voor hen een heel praktisch instrument zijn om heel gericht advies te krijgen van hoe water opnieuw moet worden hergebruikt.

Een eerste evaluatie van de droogte en de waterschaarste wordt voorgelegd aan de CIW-vergadering. Er is mij verteld dat dat op 17 oktober zal zijn. We zullen daar zeker mee aan de slag gaan. U hoort mij niet zeggen dat alles perfect is verlopen, integendeel. Uit elke situatie moet worden geleerd. We zullen dat ook doen, en zeker op het vlak van codes en communicatie moet er worden bijgestuurd. Wat het beleid betreft: er zijn al verschillende plannen, die zijn wat versnipperd en we zullen ze samenbrengen en bijsturen waar nodig.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp-a): Minister, dit is inderdaad een complexe materie. Het gaat niet alleen over droogte, maar ook over wateroverlast. Dit dossier kan inderdaad niet in een legislatuur worden opgelost. Het is een verhaal dat blijvend in beweging is.

Minister, als ik uw antwoord hoor, dan lijkt het of alles onder controle is. Daarom vind ik het zo bizar. U probeert ons te overtuigen met uw antwoorden, en dat is uw volste recht, maar de experts, de professoren, de vijf waterorganisaties waren toch wel heel kritisch de afgelopen weken. U zegt dat u hen betreft in uw beleid. Dan vind ik het nog straffer, want het zijn wel zij die een communicatie hebben gevoerd die volledig tegenstrijdig was met de uwe.

U zegt nu dat de watervoorraad nooit in het gedrang is gekomen, en dat dat komt omdat de mensen spaarzaam zijn geweest met water. De watervoorraad is vooral niet in het gedrang gekomen omdat het vorig jaar zo'n natte winter was. U hebt gewoon geluk gehad met de natte winter van vorig jaar en daar teert u deze zomer op – gelukkig maar. Iedereen ontkent dat het alleen te maken heeft met het spaarzaam omgaan met water.

Alle experts en professoren waren veel kritischer over uw beleid dan wat u hier vandaag vertelt. Ik zou u echt willen vragen om het parlement daar een taak in te geven, dat we hoorzittingen organiseren om al die mensen naar hier te halen en om u te ondersteunen in het werk om een dergelijk plan op te maken. U probeert ons te overtuigen, maar u hebt zelfs uw eigen minister-president blijkbaar nog niet overtuigd, want ook hij heeft in de media duidelijk gezegd dat hij deze problematiek zo urgent vindt dat hij aan u heeft gevraagd om een doortastend plan van aanpak te maken voor de droogte en de wateroverlast. Hij zei zelf: 'Ik vind het zo urgent en ik heb minister Schauvliege gevraagd om daar nu nog een initiatief in te nemen.'

Ja, als zelfs uw minister-president u in de media een initiatief moet opdringen, dan vraag ik me af wat u in de afgelopen vierenhalf jaar in de regering hebt gedaan, want blijkbaar is hij ook niet overtuigd. Ik denk dat dit een materie is die nog heel veel werk vraagt, waar heel veel expertise voor nodig is. Het memorandum van de vijf waterorganisaties is niet zomaar een beschrijvend document. Ze zeggen er letterlijk in dat de huidige aanpak blijft steken in symptoombestrijding. Ze geven heel duidelijk aan dat het echt wel beter moet, of we hebben een probleem in de toekomst.

Laat ons de kritiek van de voorbije weken constructief gebruiken, ook in het parlement. Laat ons als parlementsleden al die mensen uitnodigen en luisteren naar welke tips en suggesties ze hebben om een doortastend droogte- en wateroverlastplan te maken, zodat we tegen het einde van deze legislatuur echt stappen vooruit hebben gezet die deze uitdaging aangaan.

Minister, wat was uw reactie op de oproep van de minister-president om u op basis van uw urgentie te vragen om een dergelijke doortastend plan van aanpak te maken?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, ik sluit me aan bij de heer Beenders. U lijkt de kritiek die de afgelopen maanden uit de hoek van de deskundigen is geuit te minimaliseren. Ik denk dat u dat niet mag doen. Uiteindelijk neemt u de houding aan dat er de afgelopen maanden geen drinkwatertekorten zijn geweest. Dat was echter niet de waarschuwing. Zo heb ik de deskundigen alvast niet begrepen. Veeleer dreigt een probleem te groeien. Dat we onvoldoende aandacht aan de droogtekwestie besteden, zou zich de komende jaren wel eens kunnen wreken. Zo heb ik het begrepen. Het is een probleem voor de nabije toekomst, maar dat betekent niet dat er zich nu al plots drinkwatertekorten stellen.

De focus ligt nogal sterk op het particulier waterverbruik. In het evaluatierapport betreffende de droogte in 2017 heb ik gelezen dat in het Departement Landbouw en Visserij een watercoördinator is aangesteld die een aantal taken heeft gekregen. Ik heb uit dat rapport ook begrepen dat de nadruk in eerste instantie onder meer is gelegd op de erkenningsprocedure voor droogte als landbouwramp en dergelijke.

De volgende stap zou erin kunnen bestaan na te gaan hoe alternatieve waterbronnen kunnen worden aangewend. Mijn vraag is dan ook wat er het afgelopen jaar, tussen halverwege 2017 en nu, op het vlak van landbouw is gebeurd.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, het komt me voor dat u verrast was dat het in Vlaanderen wel eens droog kan zijn. Om die reden hebt u een aantal maatregelen genomen. De jaren voordien heb ik op dat vlak weinig gezien, maar ik wil niet fatalistisch zijn. Het is nog niet te laat. Wanneer komt het alomvattend plan er nu? Zult u dit doorschuiven naar de volgende Vlaamse Regering of zult u hier nog werk van maken?

Mijnheer Sanctorum, ik sluit me gedeeltelijk aan bij uw vraag. Het klopt dat in Vlaanderen per capita relatief weinig leidingwater wordt gebruikt, maar het klopt ook dat voor veel toepassingen, zoals industriële toepassingen of landbouwtoepassingen, wel nog steeds zuiver leidingwater wordt gebruikt. Daarvoor kan ook ander water, het zogenaamd grijs water, worden gebruikt.

Minister, ik heb een concrete vraag. Hebt u hier in uw plan aandacht voor? Zult u ervoor zorgen dat de alternatieven waar dat mogelijk is effectief zullen worden gebruikt? Volgens ons en volgens tal van experts valt er zo op het vlak van waterbesparing nog heel wat winst te boeken.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Minister, ik heb u in de plenaire vergadering tot tweemaal toe actuele vragen gesteld over uw droogteplan en over de wijze waarop wordt gecommuniceerd over de waterschaarste in Vlaanderen. Ik moet de vorige sprekers gelijk geven. Deze problematiek is niet nieuw. We mogen niet ontkennen dat deze problematiek bestaat en dat er in Vlaanderen watertekorten zijn. We moeten nu oplossingen aanreiken.

We kennen de oplossingen. Het is heel eenvoudig. We moeten ervoor zorgen dat er minder drinkwater wordt verbruikt. Waar we water nodig hebben, moeten we nagaan of dat drinkwater moet zijn. Voor veel toepassingen hoeft dat geen drinkwater te zijn, maar kan dat perfect hergebruikt water, gerecycleerd water, grijs water of regenwater zijn. Aan de andere kant moeten we stoppen met zomaar grondwater op te pompen alsof dat ons eigen goed is.

U hebt hierop geantwoord dat u aan twee facetten wilt werken. In de eerste plaats gaat het om de vergunningen. U hebt zelfs verklaard dat we vergunningen tijdelijk kunnen stopzetten. Dat lijkt me moeilijk. De wetgeving laat iemand toe vandaag een melding te doen en morgen een bemaling te starten zonder dat iemand hiervoor voorwaarden oplegt. Niemand kan verbieden morgen op basis van een melding tot een bemaling over te gaan. Al dat water loopt gewoon in een riool of, in het beste geval, in een grachtje, waardoor het opnieuw in de bodem kan infiltreren.

Minister, hoeveel vergunningen zijn op die manier tijdelijk on hold gezet? We weten immers dat Vlaanderen met betrekking tot de watervoorraad in twee is gesplitst. In Oost- en West-Vlaanderen rijden we op het vlak van waterreserves inderdaad op reserve. Er is geen tankstation in de buurt. We weten niet waar of wanneer we kunnen bijtanken. De dag waarop de watervoorzieningen zullen stilvallen, is nabij. Dat is misschien dit jaar niet aan de orde, maar in de toekomst zal dit aan de orde zijn. Iedereen zegt het. We mogen dit niet ontkennen en we mogen dit zeker en vooral niet minimaliseren.

Wat me vooral heeft geërgerd aan de communicatie van bepaalde actoren is de stelling dat water geen probleem is. Dat loopt uit de kraan en daar zullen we zeker geen problemen mee ondervinden. Dat heeft me mateloos gestoord, want er zijn effectief problemen.

Wat onze circulaire economie betreft, ben ik blij dat een aantal spelers het initiatief hebben genomen voor een aantal toepassingen grijs water aan te bieden op het ogenblik dat de situatie precair was. Dat zou de norm moeten zijn. We moeten elke dag gebruik maken van grijs water voor deze toepassingen en niet enkel in het geval van een acuut gebrek of als de nood hoog is.

Minister, welke concrete bijkomende maatregelen hebt u deze zomer genomen om de structurele droogte op korte termijn, maar vooral ook op langere termijn het hoofd te kunnen bieden?

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik wil me zelf ook bij de vraagstelling aansluiten. Met betrekking tot de waterproblematiek als het te droog of te nat is, ben ik een beetje verbaasd. Sommige sprekers halen dit aan alsof het om een nieuwe thematiek voor het Vlaams Parlement of voor u zou gaan. Ik draai al enige jaren mee en ik herinner me hier zeer veel debatten. Toen zijn duidelijke maatregelen, proefprojecten en dergelijke gevraagd. Dat is besproken en die projecten lopen effectief. Ik heb het dan ook moeilijk met de stelling dat er beleidsmatig niets zou zijn gebeurd. Als dat zo zou zijn, moeten we vooral naar onszelf kijken. Het Vlaams Parlement heeft immers enige bevoegdheden om stappen te zetten.

Ik deel dit oordeel niet. Ik denk dat we de afgelopen jaren effectief oog hebben gehad voor de droogte. We zien extreme droogtes op ons afkomen. We moeten nagaan wat we nog meer moeten doen. We moeten een aantal zaken zeker structureel bijsturen. Daarover ben ik het eens. Het gaat niet om een knopje dat we snel kunnen omdraaien. We kunnen niet zeggen dat het nu extreem droog is en dat we nu een bepaalde stap moeten zetten. Dat is niet de manier waarop een beleid veranderingen kan teweegbrengen.

Wat wel zo is, is dat de mensen de urgentie meer moeten inzien. Dat is ook hoe we het zelf ervaren. We moeten een cultuurswitch bij de burgers krijgen. Ik moet zeggen dat ik op dat vlak ervaar dat er een beweging gaande is. Dit geldt zeker voor elke burger die ervaart dat zijn of haar regenput in de zomer effectief leeg kan zijn. Hierdoor overwegen mensen te voorzien in bijkomende wateropvang en buffering. Ook op het stedenbouwkundig vlak zijn er mogelijkheden tot sensibilisering en kunnen we een stap voorwaarts zetten. Op die manier kunnen de droogtes effectief een bijdrage tot de mentale switch leveren.

Minister, u hebt over een waterplan gesproken. Dat plan bevat natuurlijk specifieke crisismaatregelen voor de momenten waarop er droogtes zijn. We weten dat dit in de toekomst nodig zal zijn. Er zal eventueel ook worden voorzien in voorrangsregels. Ik weet niet of u al meer weet over de manier waarop die voorrangsregels zullen worden bepaald. Kunt u ons hier meer inzicht in geven?

Het waterplan zoals het nu effectief op tafel ligt, maakt deel uit van een proces. Dit plan en de crisismaatregelen zijn altijd onderhevig aan evoluties, evaluaties en eventuele bijstellingen. Na 2017 hebben we, zoals u hebt vermeld, met alle partners rond de tafel gezeten. We hebben besproken hoe we dit beter kunnen coördineren. Er is een communicatieplan opgesteld en een beslissingsboom afgesproken. Ik weet dat de evaluatie is gepland voor 1 oktober 2018.

Hoe hebt u die communicatie zelf ervaren? Ik heb de indruk dat het heel duidelijk was wie bepaalde beslissingen nam. De gouverneur had korte banden met de lokale besturen, die op hun manier ook konden terugkoppelen. Hebt u er al enig zicht op hoe dit wordt geëvalueerd? Hoe kijkt u zelf naar die communicatiebeslissingsboom?

Er is net verwezen naar het gebruik van grijs water. Er lopen heel wat proefprojecten. We hebben hier de afgelopen jaren om gevraagd. We weten dat er een kans is dat een project mislukt of geen positieve resultaten oplevert. We hopen natuurlijk wel op positieve resultaten, maar hebt u ondertussen meer zicht op een

aantal proefprojecten? Hebt u na deze heel droge zomer meer aanvragen gekregen in verband met proefprojecten voor het dubbel gebruik, het gebruik van grijs water of ander gebruik van water? Hebt u op dit vlak een evolutie kunnen vaststellen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik heb de indruk dat sommige sprekers hun repliek al op voorhand hadden voorbereid en niet eens hebben geluisterd naar wat ik heb gezegd. Ik heb in mijn antwoord absoluut niet gezegd dat alles perfect is, dat er niets moet veranderen en dat de kritiek niet klopt. Ik heb dat niet gezegd. Integendeel, we moeten hier zeker lessen uit trekken. We moeten een grondige evaluatie uitvoeren en we moeten bijsturen waar het nodig is. Indien iemand dat niet wil horen, is dat jammer. Ik heb dat echter heel uitdrukkelijk aangegeven. Ik denk dat we uit elke situatie kunnen en moeten leren. We moeten hier de nodige lessen uit trekken en bijsturen.

We hebben niet stilgezeten. Ik vind het straf dat ik volgens sommige sprekers plots de droogte en een mogelijk watertekort heb ontdekt. Ik herhaal nogmaals dat ik bij de start van de legislatuur een groot interview heb gegeven waarin ik heb verklaard dat een mogelijk tekort aan water en het bekampen van droogte een van mijn beleidsprioriteiten zou worden. Ik heb toen bakken kritiek gekregen, ook vanuit het Vlaams Parlement, omdat ik een thema op de agenda durfde te plaatsen dat helemaal niet aan de orde was. Zelfs een belangrijke werkgeversfederatie heeft me in de krant doodgebliksemd omdat ik dit onderwerp als een prioriteit naar voren durfde te schuiven. Jammer genoeg zien we nu dat we hier inderdaad werk van moeten maken. We zijn ermee bezig. Het klopt dat we alle problemen niet op een dag kunnen oplossen. Ik licht even toe hoe we hieraan hebben gewerkt.

Mijnheer Beenders, eerst en vooral is er de hervorming van de waterfactuur. Ik vind het opmerkelijk dat u hierover vandaag heel stil bent. Dit is nochtans een van uw stokpaardjes. We hebben de moed gehad de waterfactuur te hervormen. We hebben ervoor gezorgd dat voor elke druppel kostbaar water die uit de kraan komt een vergoeding wordt betaald. Voordien was dat niet het geval. Een gedeelte was gratis, wat de perceptie voedde dat het niet op kan, dat het water uit de kraan komt en dat we ons daar weinig zorgen om moeten maken. Dit was geen populaire beslissing, maar het was wel nodig om ervoor te zorgen dat op een spaarzame en duurzame wijze met water wordt omgegaan.

Wie veel water verbruikt, betaalt ook meer. Dat is een principe dat de Vlaamse Regering heeft doorgetrokken. Een van de belangrijkste punten is dat we de grondwaterheffingen hebben aangepast. Waar er minder voorraad is, wordt meer betaald. Dat zijn definitieve beslissingen.

Ook op het vlak van vergunningen werken we sturend. Indien een bedrijf een vergunning moet hebben voor het oppompen van water, wordt ook nagekeken wat de toestand is. Dan wordt beslist dat het kan, dat het oppompen wordt beperkt of dat in de vergunningen alternatieven worden opgelegd.

Wat het stilleggen van vergunningen betreft, gaat het eigenlijk niet om het stilleggen. Op het ogenblik dat het verbod is ingevoerd, hebben een aantal bedrijven niet langer opgepompt water kunnen gebruiken. Ze zijn op zoek moeten gaan naar alternatieven.

Het plan voor de landbouw is volledig klaar. Het klopt niet dat we de prioriteit hebben gegeven aan de erkenning van de droogte. Het plan is klaar en ik denk dat het binnen een of twee weken volledig zal worden voorgesteld. Het actieplan is er en bevat heel wat concrete maatregelen in verband met bufferbekkens, het hergebruik van water en de circulaire economie. Dat maakt hier allemaal deel van uit.

We werkten al aan een waterplan. Ik vind het dan ook logisch dat de minister-president hiernaar verwijst. We houden zeker rekening met wat we tijdens deze droogte hebben geleerd en met de kritische opmerkingen die vanuit het werkveld zijn gemaakt. Ik herhaal nogmaals dat het gaat om professoren die met onze diensten en met de CIW samenwerken. Uiteraard luisteren we naar hen. Het klopt niet dat we de zaak minimaliseren. Uiteraard gebruiken we hun expertise.

Wat we op korte termijn ook hebben gedaan, is een onthardingssubsidie invoeren. Die subsidie is van kracht. Maatregelen om het water beter te laten doorsijpelen, kunnen vanuit de overheid een forse subsidie krijgen.

Mevrouw Rombouts, men is al bezig met de voorrangsregels, ook binnen de CIW. Ik heb er nog geen zicht op hoe men dat concreet zal uitwerken, want dit is een zeer moeilijke discussie. Op een moment dat er echt schaarste is, moet men duidelijk een prioriteit kunnen stellen, want iedereen vindt natuurlijk dat zijn of haar behoefte aan water voorrang moet krijgen op die van een ander. Men is daar al een tijd mee bezig, al van voor de droogteperiode, maar het is na deze zomer nog acuter geworden.

Wat de communicatie betreft, hebben de drinkwatermaatschappijen met kleurcodes gewerkt. Zij hebben een aantal duidelijke afspraken. Ik stel echter vast dat op het terrein die afspraken niet altijd zijn nageleefd. We moeten dan ook nagaan hoe die communicatie beter kan. Er waren een aantal beslissingsorganen die beslisten om de codes aan te passen maar sommige mensen stuurden voor hun beurt een aantal meldingen de wereld in waardoor er op het terrein heel wat verwarring was. De gouverneurs waren nog niet officieel op de hoogte. Dat is absoluut een leerproces en daar moeten we zeker bijsturen. Ik heb dat ook gevraagd aan de drinkwatermaatschappijen en aan het ruime veld.

Ik heb ook gehoord dat de kleurcodes voor verwarring zorgen. De brandcodes in natuurgebieden zijn andere codes dan de droogtecodes. Dat zorgt voor verwarring, en we moeten daar dan ook iets aan doen.

Er zijn een aantal heel mooie projecten op het terrein voor het hergebruik van water. We moeten daar absoluut een inhaalbeweging doen. Ik weet niet of er sinds de droogte extra projecten zijn opgestart, maar wij zullen dat in elk geval verder opvolgen. Er is wel het mooie project Water-Land-Schap dat vanuit de VLM met verschillende partners is gelanceerd en dat een aantal concrete projecten bevat.

Uiteraard moeten we bijsturen, en we zullen dat ook doen op basis van de evaluaties. De CIW is nog niet klaar met haar evaluatie. Voor West-Vlaanderen is er een evaluatie gebeurd waar we al een aantal lessen uit kunnen trekken, maar ik vind het belangrijk dat ook de CIW haar werk kan doen. Intussen zorgen wij ervoor dat dit in samenspraak met het veld, de experts en professoren wordt uitgetekend. Het is niet de bedoeling dat dit over de volgende legislatuur wordt getild, maar wel om dit de volgende maanden af te ronden. Uiteraard is ook de inbreng van het parlement daarin heel belangrijk.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp-a): Minister, ik vind het wat bizar dat u de indruk wilt wekken dat u de enige was die achter de inspanningen stond om deze problematiek aan te pakken. Ik heb in dit parlement, noch bij de meerderheid, noch bij de oppositie, iemand smalend horen spreken over het stellen van een prioriteit in uw beleid inzake wateroverlast en droogte in de toekomst. U hebt een aantal keren gezegd dat u daarover aangevallen bent, maar ik heb altijd het tegenovergestelde gehoord. Ik heb van de collega's altijd de vraag gehoord om meer te doen. Ik weet niet waar u dat vandaan haalt, maar ik heb die toon hier nooit gehoord of gelezen. Het Rekenhof heeft zelfs in 2015 een bevestigend rapport gemaakt dat die problematiek alleen maar ernstiger wordt indien er geen maatregelen worden genomen. Ik heb in

dit parlement nooit een andere stem gehoord dan die om meer inspanningen te vragen. Ik hoor hier van iedereen de vraag om meer te doen.

Ik heb de indruk dat het beleid dat u voert, goed wordt gevolgd door de experts en professoren. Ik ga ervan uit dat zij niet aan politiek doen. Mijn vraag is dan ook waarom u hen niet hebt overtuigd. Zij waren het die tijdens de zomer zeer kritisch waren over uw beleid. Zij zijn toch ook op de hoogte van de inspanningen die u doet, maar zij hebben uw beleid neergesabeld. Het lijkt wel of er twee verschillende stemmen aan het spreken waren: aan de ene kant u die zei dat alles perfect onder controle was, en de dag nadien de experts die het tegenovergestelde beweren. Dan is het toch logisch dat de Vlaming zich afvraagt waarom hij geen zwembadje mag vullen of zijn gazon niet mag sproeien.

Ik denk dat het een zeer terechte vraag was tijdens de zomer om al die mensen samen te brengen, te luisteren naar hun verhaal en het parlement het instrument te laten gebruiken dat daarvoor dient, namelijk het organiseren van hoorzittingen, en een analyse te maken van de feiten. Het enige wat we willen doen, is helpen en ervoor zorgen dat er een plan op tafel ligt met maatregelen waar iedereen achter staat.

Ik zal mijn vraag straks tijdens de regeling van de werkzaamheden herhalen. Ik vind dat de mensen die tijdens de zomer het forum van de media hebben gebruikt om analyses te maken en suggesties te doen, dat ook in het parlement moeten kunnen doen. We kunnen die informatie dan gebruiken als aanbeveling voor uw plan. Ik zal op basis van deze interpellatie een motie indienen. Ik vraag u die te interpreteren als een verhaal waarin wij vragen dat er meer gebeurt om deze problematiek aan te pakken.

De voorzitter: We zullen uw vraag tijdens de regeling van de werkzaamheden bespreken. Toen deze zomer werd verwezen naar de VLARIO-nota, is er contact opgenomen met VLARIO waarbij zij zelf hebben aangegeven dat er een lek was en dat het niet hun bedoeling was om te reageren op de droogte en de minister op dat moment aan te spreken op haar beleid.

Rob Beenders (sp.a): U opent het debat opnieuw.

De voorzitter: Ik open het debat niet, maar als voorzitter wijs ik u erop dat wij die vraag hebben gesteld. Ik heb u dat gemaild en u hebt dat niet aan de journalisten doorgegeven. Ik geef u nu gewoon het antwoord dat ik u toen heb gemaild.

De uitnodiging van andere sprekers kunnen we bespreken tijdens de regeling van de werkzaamheden.

Rob Beenders (sp.a): U gooit de zaken nu wel door elkaar. Het lek van de nota is gekomen nadat ik u de vraag had gesteld om de commissie met spoed bijeen te roepen.

De voorzitter: En vervolgens hebt u gesproken over de experts. En toen ging het over de VLARIO-nota.

Rob Beenders (sp.a): Dat is niet waar. Professor Willems en de anderen hebben begin juli...

De voorzitter: Zij hebben nadien geantwoord, na het VLARIO-lek.

Rob Beenders (sp.a): Dat is niet correct. De initiële vraag voor een spoedvergadering was gesteld op basis van uitspraken van professor Willems en anderen die begin juli hebben gezegd dat er binnen anderhalve maand geen water meer uit de kraan zou komen. Op die zondag zat de minister in het VTM-nieuws en zei

ze het tegenovergestelde. Op basis van die contradictie heb ik gevraagd om de commissie met spoed bijeen te roepen. Een week later kwam de nota van VLA-RIO en de vier andere waterorganisaties naar buiten en heb ik mijn vraag herhaald. U moet de zaken niet door elkaar gooien.

De voorzitter: En daar heb ik op geantwoord wat ik net heb gezegd. Ik draai de zaken niet om, ik geef gewoon mee wat ik toen heb geantwoord.

Rob Beenders (sp.a): Het is niet correct dat u dit nu in het debat gooit.

De voorzitter: Ik geef dit enkel informatief mee.

De interpellatie is afgerond.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het zomerakkoord in verband met het afvalplan – 2392 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het verpakingsplan van de Vlaamse Regering – 2441 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Minister, dit is de kroniek van een vervolgverhaal dat heel goed past bij de start van een nieuw parlementair jaar. Het afvalplan is de laatste tijd heel vaak in de media geweest in veel steden en gemeenten. Ik ben heel bij dat dit thema nog altijd heel actueel is en dat de gemiddelde burger zich daar zorgen over maakt.

Net voor de zomervakantie heeft de Vlaamse Regering een akkoord bereikt over een ambitieus afvalplan met een ruim pakket aan maatregelen, gaande van een verbod op het gebruik van plasticwegwerpzakjes, over het verplichte gebruik van herbruikbare bekertjes op evenementen en scherpe doelstellingen voor de industrie.

Wat de invoering van het statiegeld op blikjes en plasticflessen betreft, is er afgesproken dat er eerst enkele proefprojecten met een soort beloningssysteem komen, een beetje naar het voorbeeld van Brussel en Wallonië. En als de industrie haar doelstellingen niet zou halen, komen er boetes en een mogelijk veralgemeende invoering na een evaluatie in 2023.

Minister, ik wil u daarover een aantal vragen stellen. U stelt als doel om tegen 2022 90 procent van de drankverpakkingen in te zamelen en te recyclen. Maar volgens de recyclagecijfers die Fost Plus op heden gebruikt, wordt die doelstelling vandaag al gehaald. Fost Plus beweert dat er nu al 91 procent drankkartons, 87,7 procent petflessen, en 102 procent metalen verpakkingen waaronder blikjes, wordt gerecycleerd.

Welke meerwaarde bevat deze nieuwe recyclagedoelstelling voor u? Is het de bedoeling om in de toekomst verder gebruik te maken van de recyclagecijfers van Fost Plus? Op welke manier worden de producenten bestraft bij het niet halen van de recyclage- en zwerfvuilmcijfers? Ik wil er hier even op wijzen dat OVAM totaal andere cijfers hanteert dan Fost Plus.

Werden er doelstellingen vooropgesteld voor de reductie van zwerfvuil? Zo ja, welke?

U besliste om pas eind 2023 te evalueren of statiegeld al dan niet wordt ingevoerd. Er heerst echter onduidelijkheid over de vraag op basis van welke gegevens deze evaluatie zal worden gemaakt. Zullen er in Vlaanderen, net als in Wallonië en Brussel, echte proefprojecten met statiegeld worden uitgevoerd? Zo niet, waarom niet? Zo ja, waar en wanneer zal dat dan gebeuren?

De maatregel voor plasticzakjes gaat niet verder dan de minimale eis van de Europese Commissie om ze betalend te maken. Brussel en Wallonië staan al verder, want die gewesten hebben de zakjes niet betalend gemaakt maar hebben ze categoriek verboden. Waarom voert Vlaanderen een ander beleid dan Wallonië en Brussel?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, de vakantieregeling van het Vlaams Parlement is zo opgemaakt dat het mogelijk is om na de laatste ministerraad – het was een superministerraad met alle akkoorden die zijn gesloten – nog samen te komen. Dat ware relevant geweest, zeker gezien de zware beslissingen die zijn genomen. De heer Danen heeft tot tweemaal toe geprobeerd om de commissie samen te roepen, heeft u aangeschreven, maar heeft daar nooit een antwoord op gekregen. Intussen is heel wat tijd gepasseerd en kunnen wij onze vragen pas stellen op een moment dat iedereen al in verkiezingsmodus is en waarin het enige dat nog telt, de transmigranten blijken te zijn.

U herinnert zich dat zomerakkoord in juli waarover wij vandaag onze vragen kunnen stellen. Het ging zowel over het afvalplan, als over de betonstop en het luchtkwaliteitsplan. De heer Danen had ook graag vragen gesteld over het energieplan. Het is dan ook spijtig dat minister Tommelein verstek heeft gegeven op deze eerste heel belangrijke commissievergadering na het zomerakkoord.

Op de superministerraad van vrijdag 20 juli kwam er uiteindelijk een akkoord over een nieuw afval- of verpakkingsplan. Het verpakkingsplan stond niet officieel op de agenda van de superministerraad maar de druk, onder andere door het toenemend aantal organisaties en steden en gemeenten dat zich aansloot bij de statiegeldalliantie, was bijzonder groot. Ook was de verdeeldheid binnen de regering over de invoering van statiegeld zeer expliciet en pijnlijk.

Er werd uiteindelijk een akkoord bereikt, waarbij u, minister, en uw partij CD&V, die hoog had ingezet op dat statiegeld, bakzeil haalden. Het statiegeld kreeg een eersteklasbegravenis. Ook de andere maatregelen lijken ruim onvoldoende om het afval- en plasticprobleem te bestrijden.

De Bond Beter Leefmilieu spaart in een reactie op het plan zijn kritiek niet, hoewel hij doorgaans redelijk genuanceerd is. Ik citeer uit zijn reactie: "Hoewel het plan vertrekt van een aantal goede principes, beantwoordt het plan niet aan de verwachting om eindelijk echt komaf te maken met het zwerfvuil. De bal ligt net als de voorbije decennia in het kamp van de verpakkingsindustrie.

De meest opvallende maatregel is het optrekken van de inzameling- en recyclagedoelstelling van 90 procent drankverpakkingen tegen 2022. Aangezien Fost Plus op basis van zelfrapportering die doelstelling nu al haalt, hoeft de verpakkingsindustrie de eerstkomende jaren geen extra inspanning te leveren. Voor BBL moet de regering correcte recyclagecijfers hanteren, en de doelstelling vastklikken op 95 procent, een cijfer dat makkelijk gehaald wordt in landen met een goed werkend statiegeldsysteem.

Verbod op plasticzakjes: ook al geeft het plan toe dat herbruikbare zakken ontegensprekelijk milieuwinst opleveren, toch verbiedt de regering enkel de gratis kassazakken, niet de plasticwegwerpzakken. Vlaanderen blijft achterop hinken ten opzichte van Brussel en Wallonië, die eerder al een verbod invoerden.

We zien geen duidelijke zwerfvueldoelstellingen, en pas tegen eind 2023 wordt het beleid opnieuw geëvalueerd. Indien de industrie de te zwakke doelstelling niet haalt, zou pas de regering na de volgende regering een statiegeldsysteem invoeren.”

Daardoor is onze teleurstelling en de teleurstelling van onder andere BBL, heel wat verenigingen, steden en gemeenten begrijpelijk. Vorige week was er de World Cleanup Day waaraan ontzettend veel mensen hebben meegedaan. Ze proberen zelf de handen aan de ploeg te slaan en het zwerfvuil op te ruimen. In heel wat steden en gemeenten zijn er acties geweest. Je voelt dat de burger zich dood ergert. Iedereen die heeft deelgenomen aan een opruimactie tijdens de World Cleanup Day, heeft nog maar eens kunnen zien hoeveel zwerfafval er bestaat uit blik en petflessen.

De regering stelt haar vertrouwen in het afvalplan van de industrie. Hoe wordt dit opgevolgd? Waarom komt er pas een evaluatie in 2023? Wat is het gevolg als de industrie haar doelstellingen niet haalt? Komt er dan sowieso een statiegeldsysteem ingesteld door de overheid of zal de industrie ook dat zelf mogen bepalen? Is het gebrek aan ambitie inzake vooral plastic afval en verpakkingen niet in strijd met de grote ambities van de OVAM en van de minister op het vlak van materialenefficiëntie en de verdere uitbouw van een agenda circulaire economie voor Vlaanderen? Wat zal de regering doen om correcte recyclagecijfers te hanteren in plaats van de opgesmukte cijfers uit de zelfrapportering van Fost Plus? Waarom wordt de doelstelling voor recyclage niet vastgeklemd op 95 procent, een cijfer dat in andere landen met een goed werkend statiegeldsysteem makkelijk wordt gehaald?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voor alle duidelijkheid, het is niet zo dat de Vlaamse Regering een verpakkingsplan heeft goedgekeurd dat van de industrie is, integendeel. Het verpakkingsplan dat de Vlaamse Regering heeft goedgekeurd, is een eigen plan, is allesomvattend en vertoont voldoende ambitie. We hebben aangekondigd dat we inspraak gingen geven aan de industrie. Het plan neemt een aantal doelstellingen over die ook door de industrie zijn geformuleerd, maar ze moesten wel voldoende ambitie tonen. Daarvoor zijn we gegaan en ze tonen die ambitie ook. Daarnaast bevat het plan een mix aan maatregelen die we op verschillende wijzen zullen invoeren. Sommige zaken vragen een aanpassing van het interregionaal samenwerkingssakkoord voor verpakkingen. Dat wil zeggen dat het samen met de andere gewesten moet worden uitgevoerd. Andere elementen zullen worden opgenomen in de nieuwe erkenning van Fost Plus en op die manier ook afdwingbaar worden gemaakt. Er moeten ook een aantal aanpassingen gebeuren aan de Vlaamse wetgeving, namelijk aan het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA) om uitvoering te geven aan de beslissing van de Vlaamse Regering. Dat wordt op dit moment allemaal uitgevoerd.

Het klopt natuurlijk dat Vlaanderen op het vlak van drankverpakkingen zoals drankkartons, blikjes en petflessen, al jaren een systeem kent van inzameling via Fost Plus. Het klopt ook dat de inzamelingcijfers via de pmd-zak hoog liggen. Er zijn ook voor drankverpakkingen bijkomende inspanningen nodig en die zijn ook goedgekeurd. Het aantal flesjes en blikjes dat terechtkomt in het gewone restafval of in het zwerfvuil moet naar beneden. Het verpakkingsplan heeft als doelstelling de inzameling en recyclage van 90 procent van alle drankverpakkingen te halen. Dan gaat het niet alleen over drankverpakkingen van producenten die bij Fost Plus zijn aangesloten, maar ook over die die niet zijn aangesloten. De ambitie is dus groter dan wat er vandaag is. De cijfers van Fost Plus hebben alleen betrekking op hun aangesloten leden. Dat onderscheid is belangrijk.

De Vlaamse Regering heeft ook beslist dat er een volledige uitrol komt van het plan om de pmd-zak uit te breiden, de pmd+-inzameling, maar daartoe is er

wetgevend werk nodig. We moeten er ook voor zorgen dat de markt kan volgen. Ik denk dan aan het zoeken naar afzetmarkten, maar ook aan nieuwe sorteerininstallaties. Ook voor de andere maatregelen is er vaak tijd nodig om ze uit te rollen. De nieuwe erkenning van Fost Plus moet dit najaar rond zijn en loopt over de periode 2019-2023. Een evaluatie in het laatste jaar van die erkenning is ideaal.

Wat statiegeld betreft, is er in een evaluatie voorzien in 2023. U weet dat ik een voorstander ben van statiegeld. Mocht het plan de verwachtingen niet inlossen, dan zal ik de eerste zijn om de piste van het statiegeld te steunen. We wachten daar ook niet op. We werken ondertussen met proefprojecten, zoals die ook bestaan in Brussel en Wallonië met een retourpremie of een beloningssysteem. Er lopen er al enkele in Vlaanderen, maar we zullen die verder uitrollen. Nu gebeurt dit via de Mooimakers. Zo is er een specifiek project in Antwerpen. Uiteraard zullen ook deze projecten worden geëvalueerd. Mochten er bij sommige mensen nog twijfels bestaan over statiegeld of geen statiegeld, dan kunnen die proefprojecten alle twijfel over de praktische uitvoerbaarheid wegnemen.

De zwerfvueldoelstelling is vastgelegd in het uitvoeringsplan huishoudelijk afval. Het gaat over een daling van 20 procent in 2022. Het verpakkingsplan bevat de ambitie om deze algemene doelstelling te vertalen naar enkele concrete doelstellingen voor specifieke producten. Ik heb het dan bijvoorbeeld over kauwgom en sigaretten.

Ik ga er helemaal niet mee akkoord dat uit dit plan een gebrek aan ambitie spreekt, integendeel. Alleen al door de verplichting om via een uitbreiding van de pmd-zak alle plastic verpakkingen in te zamelen, bereiken we bijna een verdubbeling van de inzameling van plastic verpakkingen. Er zal tot 8 kilogram per inwoner extra worden ingezameld. Daarnaast is er nog de verdubbeling van de inzameling 'out of home', de verplichting om recyclelaar in te zetten bij plastic drankverpakkingen, de inspanningen op het vlak van zwerfvuil en het verplicht gebruikmaken van herbruikbare bekertjes.

Wat de kassazakjes betreft, hebben wij in het regeerakkoord afgesproken om niet aan 'gold plating' te doen. Daarom hebben we de Europese richtlijn omgezet. Een volledig verbod is ook heel moeilijk te handhaven. Je ziet dat trouwens ook in Brussel waar men in heel veel winkels nog steeds plastic zakjes meegeeft, ook al is het verboden.

Fost Plus moet rapporteren aan de Interregionale Verpakkingscommissie. Het is dus niet zo dat Fost Plus cijfers maakt die niet worden gecontroleerd: de verpakkingscommissie controleert die. Dat gebeurt ook in het kader van de verplichte rapportering van de lidstaten aan Europa. We moeten de berekeningsmethode gebruiken die Europa oplegt, want alle cijfers van de lidstaten moeten vergelijkbaar zijn. Dit gebeurt dus op een correcte manier.

We hebben niet alleen gewerkt op het vlak van preventie en beter en meer inzamelen, maar ook op het verhogen van de pakkans. Dat staat ook uitdrukkelijk in het plan. Samen met de lokale besturen rollen we een actieplan uit. We hebben ook beslist om de boetes te verhogen. Het is deze week de 'Week van de Handhaving'. We hebben camera's die worden gesubsidieerd om lokaal in te zetten tegen zwerfvuil.

Het was tijd om in het verpakkingsbeleid nieuwe stappen te zetten. Ik ben blij dat we daarin zijn geslaagd. Dat was ook de bedoeling van de nota die is opgemaakt. Daar staat een set van maatregelen in die een impuls moeten geven aan het verpakkingsbeleid. We doen het niet slecht in de Europese ranglijsten, maar dat neemt niet weg dat we verder moeten blijven doen en moeten proberen om nog beter te doen. De regering heeft in juli een goede keuze gemaakt. We zijn dit volop aan het uitrollen en ik ben ervan overtuigd dat we er resultaat van zullen zien.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Minister, ik dank u voor uw uitleg. Er is nog heel wat werk aan de winkel. Wat betreft de ambitie, zal de toekomst uitwijzen wat het resultaat is. Er is al heel veel beloofd en gepalaverd, ook tussen de regeringspartijen onderling die elkaar hebben tegengesproken. Op den duur ziet men het bos door de bomen niet meer.

Dit plan is net voor het zomerreces tussen de soep en de patatten gelanceerd, maar er is nooit duidelijk aan de bevolking gecommuniceerd hoe het precies in elkaar zit, wat er precies zal gebeuren en op welke manier. Het is allemaal vrij warrig. Ik heb dat vorige week in mijn eigen gemeente nog gemerkt toen die surfer van Plastic Soup er was. Ook minister Tommelein was daar trouwens aanwezig. Er waren heel veel vragen over hoe alles ineens zit. Transparante communicatie naar de bevolking zou al een grote stap vooruit zijn.

U sprak van een daling van 20 procent zwerfvuil tegen 2020. Welke daling is er specifiek afgesproken voor plastic flessen en blikjes?

Hebt u weet van het engagement dat minister Tommelein donderdag laatstleden in Bredene heeft ondertekend? Hij heeft dat gedaan namens alle regeringspartijen. Het engagement houdt in om jaarlijks tientallen miljoenen blikjes en flesjes zwerfvuil te voorkomen. Hij heeft die belofte ondertekend tijdens de Plastic Soup-dag in naam van de hele Vlaamse Regering. Hebt u daar weet van? Zo ja, op welke manier?

Het is mij tot slot helemaal niet duidelijk hoe er precies zal worden gemeten. Op basis van welke cijfers zal dit gebeuren? Zijn dat de cijfers van OVAM, van Fost Plus? U hebt gezegd dat de cijfers van Fost Plus alleen onvoldoende zijn. Zijn dat nieuwe metingen? Meten is weten. Ook minister Tommelein heeft het steeds over die nulmeting. Op basis waarvan zullen de metingen gebeuren zodat iedereen die van dichtbij kan volgen en zodat u daar zo snel mogelijk de juiste conclusies uit kunt trekken?

Er blijven dus nog een aantal vragen voor mij onbeantwoord.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, het applaus bij de N-VA na uw antwoord is zeer veelzeggend. De N-VA vond dat we als overheid zeker niet verder mochten gaan en dat zo'n plan vanuit de industrie moest komen. U bent daarvoor geplooid. Het afvalplan dat voorligt, is een doorslag van wat de industrie heeft gevraagd. We hebben dat kunnen inkijken en we hebben de doelstellingen gezien en het plan is daar een vertaling van.

Voor ons mag de overheid wel doelstellingen opleggen, ambitie tonen en zowel stategeld als een verbod op plastic zakjes hanteren. Dat is de taak en de rol van de overheid als we iets willen doen aan de problematiek van het zwerfvuil. De industrie heeft daar niet zoveel belang bij. Het is een beetje zot om hun agenda te volgen.

Minister, ik wil u vragen, zeker wat betreft de evaluatie, om die niet te laten bepalen door de agenda van Fost Plus en de industrie en om niet te wachten tot 2023 om te kijken of de doelstellingen al dan niet worden gehaald. Ik zou er op zijn minst voor willen pleiten om vanuit de overheid – dat is een minimum minimorum – in een tussentijdse evaluatie te voorzien en om op dat moment toch al sneller in te kunnen grijpen. Is het geen optie om dat nog aan te passen in het plan, minister?

Er is onderzoek geweest dat aangeeft dat de echte recyclagecijfers van plastic flessen ongeveer op 66 procent liggen. Er wordt dus effectief twee derde gerecycled, maar een derde komt dus terecht in onze leefomgeving. Er zit een grote discrepantie tussen wat wordt aangegeven door Fost Plus en wat blijkt uit de zelfrapportering. De vraag van de heer Vandenberghe is dan ook relevant. Welke

cijfers zullen er worden gehanteerd? Mij is het ook niet helemaal duidelijk. Kunt u daar opheldering over geven?

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Dit akkoord afdoen als zijnde een doekje voor het bloeden, vind ik niet ernstig. Op maat gemaakt van de industrie? Het klopt dat we altijd hebben gezegd dat we de verantwoordelijkheid willen leggen waar ze moet liggen, namelijk bij degenen die verpakking aanbieden en maken. Dat zijn voor ons de mensen die er ook voor moeten zorgen dat de verpakking kan worden gerecycleerd, kan worden opgehaald, en niet ten koste van de consument.

Dit akkoord is op meerdere vlakken een stap vooruit. Ik noteer de ambitieuze doelstellingen. We gaan soms verder dan wat Europa ons oplegt.

Onze partij is al langer vragende partij voor objectieve berekeningen en om de manier van berekenen waar de heer Vandenberghe het over heeft en de wazige cijfers van Fost Plus in hun jaarverslag bij te sturen.

Dat staat ook duidelijk in dit akkoord. We zijn daar zeer tevreden over.

Het feit dat de overheid erin slaagt om bedrijven te betrekken bij het hele afvalverhaal, opent perspectieven dat we ons niet alleen op de drankverpakkingen richten, maar ook op het probleem van de sigarettenpeuken. Onlangs bleek nog dat het probleem van de sigarettenpeuken in verhouding groter is dan het probleem van de drankverpakkingen.

Verder blijven we werken aan het end-of-pipeverhaal. Het is een goede zaak voor ons milieu dat we samen met bedrijven kunnen bepalen wat er eigenlijk nog kan worden geproduceerd, en liefst met het doel om dat achteraf te recyclen en te laten verdwijnen.

Kan het beter? Ja, natuurlijk. Ik zal pleiten om in de toekomst de productnormering, die nu op het federale niveau zit, naar Vlaanderen te halen. Ik hoop dat we in 2019 een nieuwe staatshervorming krijgen waarin Vlaanderen kan beslissen over productnormering. Dat zou het voor Vlaanderen gemakkelijker maken om een echt afvalbeleid te voeren op maat van de Vlaming, om nog verder te gaan dan wat we vandaag al doen. We zijn ambitieus, we zijn koploper in het hele afvalverhaal, en we willen dat ook blijven.

Dit akkoord zit voor onze partij goed in elkaar. Het feit dat er een aantal zaken worden bijgestuurd in VLAREMA toont aan dat het de meerderheid menens is om het afvalverhaal aan te pakken.

Het verbod op gratis plasticzakken dan. Alle overheden gebruiken enkel nog herbruikbare recipiënten en bestek op de door hen georganiseerde evenementen. De overheid heeft een voorbeeldfunctie. Wel, deze Vlaamse Regering geeft het voorbeeld. Ik heb zelf ook het voorbeeld gegeven door een brief te schrijven aan de voorzitter van dit parlement met de vraag om de blikjes uit het Koffiehuis te verwijderen en in te zetten op herbruikbare glazen flessen. Ik heb van de dienst bevestiging gekregen dat vanaf nu de cola zero niet meer in blik zal worden aangeboden, maar in glazen flessen.

Dat zijn de manieren om afval en zwerfvuil aan te pakken. Beginnen bij onszelf, want uiteindelijk beslissen wij of we een blikje kopen, of we onze boodschappen in een plasticzak mee naar huis nemen. We beginnen bij onszelf en we geven het voorbeeld aan de rest van Vlaanderen om komaf te maken met zwerfvuil en afval. We zijn blij dat dit akkoord wordt gedragen door de meerderheid.

Minister, hoever staat het met het samenwerkingsakkoord? Het verpakkingsplan moet worden gedragen door de drie gewesten, Fost Plus, VAL-I-PAC, de Belgische beheerssystemen voor verpakkingsafval.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Ik neem akte van het feit dat de N-VA een pleidooi houdt voor een staatshervorming in 2019. Dat is dan nu ook duidelijk voor de buitenwereld.

Minister, inzake het statiegeld ga ik even teruggrijpen naar de teksten. U zegt dat het statiegeld wel een plaats krijgt in dit verpakkingsplan. Ik citeer letterlijk: "Eind 2023 wordt opnieuw geëvalueerd." Dat is niet in de volgende legislatuur, maar in die daarna. "Indien de doelstellingen nog steeds niet significant gehaald worden" – waarom dat woordje significant daar staat, leg het mij gerust eens uit – "zal de sector gevraagd worden om statiegeld te organiseren of een veralgemeend beloningssysteem in te voeren."

Ofwel staan die nuancerende woorden daar niet op hun plaats, ofwel blijkt het toch niet helemaal menens te zijn met het voornemen om statiegeld als een stok achter de deur te houden. Ik heb gemerkt dat zodra er kritiek was dat het verpakkingsplan niet ambitieus genoeg is, er in de media werd gezegd: wacht eens, er zijn strakke doelstellingen – die dan wel significant moeten worden gehaald – en er zijn forse boetes. Het enige wat ik vind in de tekst over boetes, is: "Indien deze doelstellingen niet worden gehaald, zullen forse boetes worden opgelegd. We verhogen daarom de in het ISA voorziene boetes." Wat betekent dat precies? Kunt u mij uitleggen wat en hoeveel er wordt verhoogd?

Een tweede passage is dat de strafrechtelijke boete voor het achterlaten van zwerfvuil wordt losgekoppeld van de maximale geldboete. Opnieuw, wat betekent dat precies? Wat zijn die forse boetes? Kunt u daar iets meer over vertellen?

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik ben blij dat er een plan op tafel ligt en dat we een heel moeilijke knopendiscussie, waar heel veel kanten aan zitten, hebben besloten. In dat plan staan heel wat positieve maatregelen. Ik wil dat heel uitdrukkelijk zeggen, omdat ik het gevoel heb dat dat wordt ondergesneeuwd door sommige andere tussenkomsten. We zijn het verplicht aan onszelf om dat plan en de maatregelen die erin staan met een positieve bril te lezen. Die kunnen effectief tot een resultaat leiden.

Het is vooral ook een plan met maatregelen die we moeten en kunnen realiseren. We kunnen wel maatregelen voor de schone ogen op papier zetten, maar als ze niet worden uitgevoerd, dan zijn we daar niks mee. Dus in die zin ben ik positief dat er een grote stap voorwaarts wordt gezet inzake afval en zwerfvuil.

We hebben daarstraks gezegd dat we transparant moeten communiceren en dat klopt. Er is een hele uitrol over communicatie. Het is aan ons om in dat plan te geloven en het uitstraling te geven. Als we zelf vooraf zeggen dat het plan te weinig is, dat het niet zal lukken, dat we vooral focussen op wat als het niet lukt, dan graven we zelf de put en dat zou jammer zijn. We zijn het aan alle politieke partijen verplicht om dit op een positieve manier te bekijken en mee te gaan in de communicatie door te zeggen dat we dit effectief moeten realiseren.

Minister, er wordt gesproken over een nulmeting. Dat is natuurlijk belangrijk, het is een eerste stap die we moeten zetten, want de nulmeting gebeurt natuurlijk bij het begin. Ik kan me indenken dat er nog technische afwegingen moeten gebeuren, maar hebt u er al een zicht op wanneer we die nulmeting krijgen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Nevens, ik ben een beetje teleurgesteld dat u hebt voorgesteld om de blikjes uit het parlement te bannen, want ik had natuurlijk net gedacht om het proefproject op te starten in het parlement voor het beloningssysteem. Maar wat u hebt voorgesteld, is nog veel beter natuurlijk.

Collega's, het gaat hier om een conceptnota. In de conceptnota worden de drie luiken belicht van verpakkingen en zwerfvuil. De preventie zit er ook in, collega Vandenberghe. Ook daar is aandacht voor. Uiteraard ben ik blij dat minister Tommelein de doelstellingen onderschrijft om rond preventie te werken, want dat staat natuurlijk uitdrukkelijk in die nota. We werken daar al jaren rond om ervoor te zorgen dat er minder plastic en blik op de markt komt.

Als het op de markt komt, moeten we het op een verantwoorde manier inzamelen. Er is geen aparte doelstelling voor blik en plastic apart. Er staat in de tekst dat tegen 2022 90 procent van alle drankverpakkingen wordt ingezameld en gerecycleerd. Dat is een ambitieuze doelstelling. Er staat ook in dat tegen 2025 95 procent van alle huishoudelijke verpakkingen wordt gerecycleerd.

Inderdaad, collega Sanctorum, als stok achter de deur staat er dat er een evaluatie is in 2023. Daar wordt statiegeld of een beloningssysteem – dat stond in de oorspronkelijke nota die ik op tafel heb gelegd – herbekeken. Het staat dus in de tekst als een mogelijke stok achter de deur in 2023.

Hoe zit het met de cijfers, met de nulmeting? De nulmeting wordt opgemaakt door OVAM en dat is zo goed als klaar. OVAM heeft altijd aangekondigd dat dat eind dit jaar klaar zou zijn. De cijfers zelf worden vooral aangeleverd door Fost Plus, maar ze worden gecontroleerd door de verpakkingencommissie. Er staat heel uitdrukkelijk in de tekst dat er een meting zal gebeuren samen met alle betrokken actoren – de Vlaamse lokale overheden, industrie en middenveld –, en dat er een goede en systematische dataverzameling en rapportage zal gebeuren.

Er staat ook een derde luik in en dat is de handhaving. Er zijn twee boetesystemen. Er is een boetesysteem voor de industrie: als ze de doelstellingen niet haalt, moet ze forse bedragen betalen. De details zijn nog niet uitgewerkt. Die moeten worden uitgewerkt in de samenwerkingsovereenkomst die moet worden afgesloten. Dat boetesysteem wordt inderdaad niet verder uitgewerkt omdat we dat al definitief hebben beslist. Het zijn boetes die kunnen oplopen tot 350 euro, wat geen kleine bedragen zijn, collega Sanctorum. Die regelgeving is al aangepast en definitief van kracht. Dat wordt losgekoppeld van de GAS-boetes. Het zijn forse boetes die kunnen worden uitgesproken. Het is dus goed dat dat plan op die verschillende fases zal doorwerken.

Het is een allesomvattend plan, het zit goed in elkaar. Je kunt altijd zeggen dat het niet goed is, dat het slecht is, en discussies voeren over cijfers. Dit is een kans om ervoor te gaan. Wat tot nu toe is gebeurd door de industrie in het kader van de Mooimakers, is vooral een vrijwillig engagement. Het verschil is nu dat dit zal worden verankerd in een verplichting om daarvoor te gaan. Het is heel straf dat we dat op deze manier kunnen uitwerken.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Minister, ik blijf het gevoel hebben dat er nog veel onduidelijkheid is. Ik blijf nog altijd op mijn honger zitten. Ik heb het ook moeilijk met het feit dat een deel van de meerderheid ons in de hoek probeert te duwen van een partij die enkel maar flesjes en blikjes uit het zwerfvuil wil halen. Neen, we hebben altijd duidelijk geponeerd dat we ook staan voor een totale aanpak. We willen ook inzetten op meer preventie, meer sensibilisering, repressie indien nodig, en daaraan gekoppeld statiegeld omdat dat een maatregel is – daar blijf ik bij – die onmiddellijk 40 procent van het zwerfvuil reduceert. Ik hoorde

iemand die uit Kroatië terugkeerde, en ook daar heeft het invoeren van statiegeld tot heel goede resultaten geleid. Dat is heel duidelijk.

Minister, staat er een maatregel in dit plan waarvan u zelf denkt dat dit resultaat ermee kan worden behaald? Daar twijfel ik aan. Dan komt er pas in 2023 een evaluatie. Daarmee is het probleem natuurlijk niet opgelost. Ik blijf vragen welke concrete maatregelen ervoor zullen zorgen dat het zwerfafval onmiddellijk met een groot aandeel zal worden gereduceerd. Er staan nog veel onduidelijkheden in het plan. Minister, wanneer gaan we de concrete inhoud krijgen met een concrete tijdslijn enzovoort?

Minister, er staat ook een voorstel in aan de gemeenten om zwerfvuilovereenkomsten af te sluiten. Ik zou graag weten wat dat precies inhoudt en hoe de lokale besturen daarin zullen worden ondersteund, ook financieel. Het zijn weeral zaken die worden doorgestuurd naar de lokale besturen, die al onder druk staan. Ik hoop dat als de lokale besturen worden betrokken – en ik sta daar achter – dat er ook boter bij de vis komt en dat de lokale besturen op een correcte manier zullen worden ondersteund.

De voorzitter: Collega Vandenberghe, dit was uw slotbemerking. Daar horen geen bijkomende vragen aan de minister bij.

Steve Vandenberghe (sp.a): Als er zaken onduidelijk zijn...

De voorzitter: Mag ik u vragen om er rekening mee te houden dat het over een conceptnota gaat. Ik wil op elk moment elke stap die een regering zet, wel bespreken, maar dan kunt u niet verwijten dat niet alles is uitgewerkt tot in detail. Het gaat over een conceptnota. We moeten correct blijven in het debat.

Steve Vandenberghe (sp.a): Voorzitter, u begrijpt dat we ongeduldig worden. Dit is inderdaad een nieuw probleem, een nieuwe discussie. Dit is niet iets waar we al vele jaren mee bezig zijn.

De voorzitter: Het is een conceptnota. U kent de definitie van een conceptnota. Ik wil voorstellen dat u via een schriftelijke vraag de bijkomende informatie op vraagt.

Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, ik wil mijn best wel doen. U vraagt om dat allemaal samen uit te dragen en er positief voor te gaan. Ik heb het daar nog steeds wat moeilijk mee. De doelstellingen die gehaald moeten worden, zorgen ervoor dat het plan niet meer vrijwillig is. Er worden concrete doelstellingen naar voren geschoven omdat die veel te laag liggen met de huidige cijfers die al worden behaald.

Tenzij we anders zouden meten, moeten op die manier eigenlijk nog veel bijkomende inspanningen worden geleverd om dit te behalen. Als er een conceptnota is, is mijn voorstel om nog een aantal zaken te kunnen veranderen. Ook vanuit de oppositie wil ik realistisch en pragmatisch blijven. Ik besef dat de vraag naar de invoering van statiegeld tijdens deze legislatuur moeilijk ligt. We kunnen de regelgeving effectief nog aanpassen. Indien de doelstelling zou worden verscherpt en we minstens 95 procent in plaats van 90 procent zouden hanteren, wat ook een duidelijke vraag van de Bond Beter Leefmilieu is, zouden we tenminste met een doelstelling zitten die enigszins ambitieus kan worden genoemd.

Minister, ik zou die evaluatie echt proberen te vervroegen, want 2023 valt bijna op het einde van de volgende legislatuur. Indien uit de evaluatie zou blijken dat er een nieuw afvalplan moet komen, zou dat niet eens meer voor de volgende legislatuur zijn, maar voor de legislatuur daarop.

Mijnheer Nevens, als het goed gaat, zitten we dan al met de regering-Bourgeois III. *(Opmerkingen van Bart Nevens)*

Het kan ook de regering-Francken II worden. Indien mogelijk, zou ik die zaken ten opzichte van de conceptnota nog proberen aan te passen. Dat is mijn slotbemerking.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het nieuwe akkoord over de zonevreemde bossen en de relatie met het klimaat- en luchtkwaliteitsplan – 2440 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, een van de grote deals van de superministerraad en van het zomerakkoord gaat over de zonevreemde bossen en de beruchte boskaart. Mijn vraag om uitleg betreft de relatie met het klimaatplan en het luchtkwaliteitsplan.

De saga van de boskaart ligt waarschijnlijk nog fris in het geheugen. Eerst is vrij euforisch gecommuniceerd dat er een boskaart zou komen die 12.262 hectare aan kwetsbaar waardevol bos zou beschermen. Enkele weken later is die boskaart resoluut en nadien definitief van tafel geveegd.

We kennen nochtans allemaal de cijfers. Er is dringend nood aan meer bossen in Vlaanderen. Dit is een van de bosarmste regio's van Europa. Bossen zijn nodig om de klimaat- en luchtkwaliteitsdoelstellingen te halen die in andere plannen van de Vlaamse Regering worden vooropgesteld.

De compensatie van gekapte waardevolle bossen door elders nieuwe bossen te ontwikkelen, is geen goed beleid. Het duurt immers honderden jaren voor een nieuw bos dezelfde biodiversiteit heeft en dezelfde CO₂-opslagcapaciteit of luchtzuiverende capaciteit kan verwezenlijken. Het behoud van de bossen, de boskaart en de bescherming van de waardevolle zonevreemde bossen die we hebben, is dan ook van belang. Dat staat naast de nieuwe bossen, die een ander verhaal vormen.

Tijdens de superministerraad is het tot een akkoord gekomen over de aanpassing van het Bosdecreet. Artikel 90 ter, eigenlijk de decretale basis van de boskaart, is geschrapt en vervangen door een reeks andere paragrafen. Volgens ons biedt dit decreet met die nieuwe paragrafen geen enkele garantie voor de bescherming van de historisch waardevolle bossen.

Blijkbaar komt er geen boskaart meer, maar een set van criteria voor de bescherming van de kwetsbare zonevreemde bossen. Dat houdt in dat geval per geval wordt nagekeken of een ontheffing van het ontbossingsverbod en een omgevingsvergunning voor de ontbossing en de verkaveling van de gronden kan worden verleend. Ten gevolge van de reeks uitzonderingen in de ontheffingsprocedure met betrekking tot het ontbossingsverbod zijn een groot aantal waardevolle bossen die op de aanvankelijk in maart 2017 publiek bekend gemaakte boskaart werden vermeld, niet meer tegen het kappen beschermd.

Ik heb met enige verbazing ook de paragrafen over de beroepsmogelijkheden tegen een ontheffingsbeslissing gelezen. Enkel de aanvrager en de gemeente kunnen in beroep gaan. De burgers, met andere woorden de belanghebbende derden, kunnen dat niet. Een beroep is enkel mogelijk indien de ontheffing niet

wordt verleend en er niet mag worden ontbost. Indien er wel een ontheffing is en indien er wel mag worden ontbost, kan de gemeente niet in beroep gaan. De burgers kunnen nog in beroep gaan tegen de omgevingsvergunning, maar op dat ogenblik is het al te laat.

Het evenwicht in het gelijkheidsbeginsel tussen het belang van de ontbosser en eigenaar, de gemeente, de burger is volledig zoek. Onzes inziens blijven de zonevreemde bossen, waaronder de historisch waardevolle zonevreemde bossen, vogelvrij.

Minister, we kunnen zelfs vrezen voor een kapversnelling en een rush op de bouwaanvragen op deze gronden. Ik heb reden om daarvoor te vrezen, want u hebt me cijfermateriaal gegeven dat aantoonde dat er de voorbije maanden met betrekking tot die percelen een versnelling is geweest.

Komt er nu al dan niet een boskaart? Zo ja, hoe sterk zal die boskaart van de vorige kaart afwijken indien alle percelen kleiner dan een hectare in woon- en industriegebieden worden geschrapt? Zo neen, hoe kan op het terrein met alle criteria worden gewerkt indien er geen referentiekaart is of indien er geen zekerheid is over de ligging van de waardevolle bossen?

Vindt u dat het nieuw voorontwerp van decreet het belang van de ontbosser en de bosminnende inwoners van een gemeente vrijwaart? Klopt het dat de gemeente noch de inwoners in beroep kunnen gaan tegen een ontheffingsbesluit voor het ontbossingsverbod? Vindt u dat op die manier een eerlijk speelveld wordt gecreëerd?

Er is ook een belangrijke band met uw klimaatbeleidsplan. Het bewaren van meer bossen en het realiseren van nieuwe bossen is van belang om de klimaatdoelstellingen van de Vlaamse Regering te halen. Onder meer inzake land use, land use change and forestry (LULUCF) is België nog steeds een sink. We slaan nog steeds koolstofdioxide op, maar onze opslagcapaciteit is de voorbije jaren wel met ongeveer 20 procent afgenomen. Het is van belang dat we stoppen met bossen kappen en graslanden scheuren. De vraag is in welke mate dit voorontwerp van decreet aan die beleidsdoelstellingen is getoetst. Wat zijn, met andere woorden, de effecten van het nieuw akkoord over de bossen op de uitstoot, met inbegrip van de LULUCF-verordening?

Nieuwe bossen en bomen zijn ook nodig als sluitstuk van een luchtkwaliteitsplan. Bomen en groen hebben een algemeen luchtzuiverende functie. In welke mate rekent u op meer groen en meer bossen om bij te dragen aan een betere luchtkwaliteit in Vlaanderen?

Hoe zult u voorkomen dat, bijvoorbeeld in steden of door het Agentschap Wegen en Verkeer, bomen nodeloos, achteloos of ten gevolge van een domme fout worden gekapt ook als dat niet nodig is?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, op 20 juli 2018 heeft de Vlaamse Regering een voorontwerp van decreet in eerste lezing goedgekeurd. Dat voorontwerp van decreet ligt nu bij de strategische adviesraden. Zodra we die adviezen hebben verwerkt, gaat het naar de Raad van State en nadien kan het uiteraard verder worden behandeld in het Vlaams Parlement. Dat zal hier zeker nog aan bod komen.

In het voorontwerp van decreet hebben we de elementen verwerkt die in het Vlaams Parlement aan bod zijn gekomen. Het gaat om de principes die de Vlaamse Regering heeft afgesproken en die zijn vooropgesteld na de intrekking van de boskaart. De minister-president heeft die principes op 24 mei 2017 toegelicht.

De criteria op basis waarvan wordt bepaald of een bos al dan niet waardevol is, staan in het voorontwerp van decreet vermeld en worden ingebouwd in artikel 90

bis van het Bosdecreet. Deze criteria moeten worden toegepast in een case-by-casebenadering.

Een belangrijk onderdeel van de criteria is uiteraard de biologische waarde van een bos. Die waarde kan worden geconsulteerd in de biologische waarderingskaart. Deze kartering geeft een indicatie van de ecologische waarde van de beboste percelen. Dit onderzoek moet plaatsvinden tijdens de voorbereiding van de aanvraag tot ontheffing van het verbod op ontbossing.

Het voorontwerp van decreet voegt een adviesprocedure en een beroepsmogelijkheid op het niveau van de ontheffingsprocedure toe. In de bestaande ontbossingsregeling of in de regeling in artikel 90 bis met betrekking tot de meest kwetsbare waardevolle bossen bestaat op dit ogenblik een dergelijke mogelijkheid. Als er een ontheffing komt, moet nog steeds een omgevingsvergunning worden verkregen die door de gemeente moet worden afgeleverd. Ik zie het als billijk om de beroepsprocedure enkel te koppelen aan de weigering van een gevraagde ontheffing van het ontbossingsverbod en om de toegang tot de procedure te beperken tot de meest direct betrokkenen, namelijk de aanvrager en het lokaal bestuur. Met betrekking tot de omgevingsvergunning die nadien volgt, is het uiteraard voor iedereen, ook voor derden, mogelijk inspraak te krijgen. De uiteindelijke ontbossingsbeslissing ligt uiteraard bij de vergunningsverlener.

De net aangehaalde LULUCF-verordening verplicht de lidstaten om hun koolstofvoorraden in bodems en bossen te beschermen. Het gaat om verschillende soorten bodems en bodemgebruiken. De verordening laat toe dat bepaalde emissies van een bodem plaatsvinden op voorwaarde dat ze door bijkomende opslag in een andere bodem worden gecompenseerd. Daarvoor gaat de no-debitrule, die Vlaanderen uiteraard onderschrijft. We hebben dit trouwens ook opgenomen in het Vlaams Klimaatbeleidsplan.

Ontbossing heeft niet noodzakelijk een groter, maar wel een directer effect op de koolstofvoorraden. De emissie verloopt snel en wordt dan ook meteen volledig aangerekend. In het geval van bebossing gaat het minder snel, want de koolstofvoorraad wordt dankzij de groei van de bomen of de toenemende biomassa gestaag opgebouwd. Om de doelstellingen te halen, zal het dan ook een prioriteit zijn de bestaande bossen en andere koolstofrijke landgebruiken zo veel mogelijk te beschermen. De Vlaamse Regering en ikzelf zullen ons hiervoor uiteraard inzetten.

In de gebieden met zachte bestemmingen is de luchtkwaliteit doorgaans uiteraard beter. In eerste instantie zijn er minder bronnen van luchtverontreiniging. Bossen en andere vegetaties kunnen als een buffer voor de luchtverontreiniging dienen. In een stedelijke context kunnen grotere parken en open ruimtes een bijdrage aan de verbetering van de lokale luchtkwaliteit leveren.

Het natuur- en bosbeleid wordt in eerste instantie vanuit natuur- en bosgebonden doelen vormgegeven. Omdat dit zo belangrijk is, hebben we dit echter ook uitdrukkelijk in ons luchtplan opgenomen. We zitten niet stil. Ik heb daarnet al verwezen naar een aantal subsidies die beschikbaar zijn voor ontharding en vergroening. Het gaat, bijvoorbeeld, om de omvorming van betonnen speelplaatsen in groene speelplaatsen. Dit kan de luchtkwaliteit rond de scholen verbeteren. Er zijn in andere sectoren, bijvoorbeeld mobiliteit, blijvende en doortastende maatregelen nodig. Dat staat allemaal in het luchtplan. In punt 5.7.3 staan aanknopingspunten om sterker op de aanleg en het behoud van de groene ruimte in te zetten.

De strategische visie in het ontwerp van Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, waarin in een groenblauwe dooradering is voorzien, en de door de Vlaamse Regering goedgekeurde ontwerpen van beleidsplannen inzake het klimaat en de luchtkwaliteit geven dezelfde richting aan. Het is nu aan de Vlaamse Regering, maar ook

aan alle andere lokale en provinciale actoren en aan iedereen die hierbij betrokken is, om dit op het terrein uit te voeren. We zijn daar al mee bezig.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, de cijfers die u me zelf hebt gegeven, tonen aan dat de criteria die u wilt hanteren en het feit dat er geen effectieve boskaart meer komt ervoor zullen zorgen dat onze waardevolle kwetsbare bossen niet zullen worden beschermd.

Ik heb zeer lang op cijfers en zeker op recente cijfers moeten aandringen. We proberen dit echter al lang in de gaten te houden. Uit eerdere schriftelijke vragen is gebleken dat in de negentien maanden tussen oktober 2015 en april 2017, het moment waarop de eerste boskaart is bekendgemaakt, 121 vergunningen zijn verleend om stukken kwetsbaar waardevol bos te kappen. We hebben die cijfers opnieuw opgevraagd voor de periode 2017-2018, maar we hebben ze slechts deels gekregen. De cijfers voor de periode tussen mei 2017 en december 2017 hebben we niet gekregen. Uit de cijfers voor de periode tussen januari 2018 en juni 2018 blijkt dat toen op zes maanden tijd opnieuw 58 vergunningen zijn verleend. Er is een grote overlap met de percelen die op de tweede versie van de boskaart stonden. Indien we gedurende 19 maanden aan deze snelheid voortgaan, zullen 174 vergunningen worden verleend. Dat is nog meer dan in de periode voordien. Dit toont aan dat de kwetsbare bossen op dit ogenblik echt vogelvrij zijn.

Voor alles wat kleiner dan een hectare is, geldt een uitzondering en is er geen ontheffingsprocedure. Dit betekent dat het om een groot percentage van onze waardevolle kwetsbare bossen gaat, want 14 procent van die percelen is kleiner dan een hectare. Dat is eigen aan onze bosstructuur en aan de eigendomsstructuur van onze bossen. We zitten met heel veel kleine, versnipperde percelen en aangezien u die uitzondering in de decreetgeving hebt geschreven, zal 14 procent al niet meer in aanmerking komen. Verder is 50 procent van onze bossen ook kleiner dan 5 hectare.

Indien we enkel de grotere boscomplexen beschermen en bewaren, zal het snel zeer slecht aflopen met die bossen die zo belangrijk zijn voor de opslag van CO₂, voor de klimaatdoelstellingen, voor de luchtkwaliteit en voor de biodiversiteit. Ik maak me grote zorgen om die nieuwe regelgeving en om het voorontwerp van decreet dat is ingediend. Het gaat slechts om een voorstel en we zullen ons zeker nog laten horen op het ogenblik dat dit een decreet moet worden.

Het moet duidelijk zijn dat dit absoluut niet volstaat om de kwetsbare waardevolle bossen en zonevreemde bossen te beschermen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, we kunnen er moeilijk omheen dat dit een mager resultaat is ten opzichte van de eerdere voorstellen die op tafel hebben gelegen. Ik denk dat veel mensen die aan bosbeheer doen toch wel teleurgesteld zullen zijn. In plaats van een actieve bescherming gaat het om een passieve bescherming. Dat is al een belangrijke bemerking die we kunnen maken. Ik herinner me trouwens dat het Rekenhof in zijn rapportering heel wat kritiek heeft gegeven op de ontheffingsprocedure van het Agentschap voor Natuur en Bos. U kunt dat hier als de zaligmakende oplossing voorstellen, maar ik heb daar, eerlijk gezegd, mijn twijfels bij.

Om de precieze waarde van uw voorstel verder te evalueren, zou ik graag wat feitelijke gegevens kennen. Wat mevrouw Meuleman net heeft aangehaald, is nieuw voor mij. Ik heb tot nu echter nergens gelezen over welke oppervlakte het nu precies gaat. Voor welke oppervlakte zal het nieuw instrument of de nieuwe

set met regels nu precies gelden? Indien u niet weet over hoeveel hectare het gaat, vind ik dat een probleem. Ik zal het zo dadelijk wel horen.

Wat is de ratio achter de limiet van een hectare waarvoor de nieuwe regels gelden? Waarom is het een hectare? Ik veronderstel dat daar een redenering achter schuilt. In mijn ogen is een hectare vrij groot. Indien het om tien are zou gaan, zou ik nog zeggen dat dit een stuk grond is waarop mensen bouwen en in verband waarmee ze verwachtingen hebben. Daar kan ik me nog iets bij voorstellen. Een hectare is echter al een groot stuk land. Wat is precies de redenering achter die regel?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, zoals u weet, stond ik achter de vorige regeling met de boskaart. Dat staat trouwens ook in het Vlaams regeerakkoord. Toen bleek dat er wat onvolkomenheden waren, dacht ik dat dit zeker nog tijdens het openbaar onderzoek zou kunnen worden opgelost. Ik heb dat altijd zo gesteld, tot natuurlijk bleek dat die kaart te veel fouten bevatte. Bovendien hebben een aantal Vlaamse volksvertegenwoordigers in de meerderheid hun steun aan het plan al vanaf de eerste dag opgezegd – ik noem geen namen.

Ik ben niet getrouwd met een kaart. Indien er een ander instrument komt en indien de resultaten even goed zijn, kunnen we daar uiteraard ook mee leven. Ik ben niet zo pessimistisch als de vorige sprekers. De idee achter de huidige regeling is dat we bossen in het algemeen maximaal moeten beschermen. Ik zie een aantal lichtpunten ten opzichte van de vorige regelingen. Nu kan het gewoon kappen niet meer, ook niet in woon- of industriegebieden. Voor de meest kwetsbare zonevreemde bossen is een ontheffing nodig die niet langer van het ANB, maar van de Vlaamse Regering moet komen. Dit lijken me stapjes in de goede richting.

Mevrouw Meuleman, ik heb wel oren naar wat u over de beroepsprocedures hebt gezegd. Ik kan me trouwens niet meteen iets voorstellen bij een beroep bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Ik weet niet of dat zal standhouden. Ik heb in elk geval oren naar wat u hierover hebt gezegd.

Minister, ik denk dat de tekst van het decreet zoals het er nu ligt, beter moet. Daar moet nog eens naar gekeken worden, want er zitten een aantal kromme zinnen in die het best worden rechtgetrokken om nieuwe ellende te voorkomen. En dat willen we in elk geval.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Ik ben graag bereid om de uitgestoken hand van de heer Vandaele aan te nemen en mee te kijken hoe we niet alleen de kromme zinnen maar ook de kromme redeneringen in het voorstel, waar ik trouwens heel benieuwd naar ben, kunnen bijsturen.

Minister, het eerste wat u hebt gedaan in uw antwoord, is bewijzen dat er blijkbaar echt parallelle universa bestaan. Er is blijkbaar één universum waarin de Vlaamse Regering echt belang hecht aan het feit dat er geen bosoppervlakte verdwijnt. Dat is niet het universum waar wij in leven, maar het moet ergens bestaan. Objectief gaat die oppervlakte de facto jaar na jaar achteruit onder uw beleid.

Wat de nieuwe procedure en de nieuwe regels betreft, heb ik heel erg de indruk dat we zijn overgestapt van een objectief gegeven, een objectieve kaart gebaseerd op criteria en duidelijke regels die door iedereen kunnen worden begrepen en dus ook transparant door de bevolking kunnen worden gecontroleerd, naar wat u een case-by-caseredenering noemt. Ik neem aan dat dit Engels is voor het Franse 'à la tête du client' of voor het Nederlands dienstbetoon en 'wie eerst op het kabinet van de minister komt, krijgt zijn goesting'. Dat vermoeden wordt alleen maar versterkt

als ik kijk naar wat er dan gebeurt met de beroepsprocedure, want die is natuurlijk zodanig gemaakt dat een gewone burger tegen dermate flagrant dienstbetoon en een 'à la tête du client'-beleid zelfs niet meer in beroep kan gaan om dat soort wanbestuur tegen te gaan.

Een beleid dat op die manier probeert om burgers die objectieve regels vragen te dwarsbomen en stokken in de wielen te steken ten voordele van vergunningen die men heeft uitgereikt, is niet alleen een kwestie van kromme zinnen, mijnheer Vandaele, maar een kwestie van krom redeneren. En ik hoop inderdaad dat we daar nog samen iets aan kunnen doen. Ik vrees dat het nodig zal zijn. Zo niet, gaan we terug naar het Vlaanderen van de jaren zestig waarbij men altijd zijn goesting kreeg zolang men maar de juiste schepen met de juiste kleurpotloden kende. Maar dan zullen er in dit land niet veel bomen blijven staan.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Men maakt er hier echt wel een karikatuur van, terwijl dit echt wel een belangrijke stap vooruit is. Men gaat te snel voorbij aan het feit dat wanneer op industrie- en bouwgrond een huis staat, er geen ontheffing moet worden gevraagd. Met dit decreet voeren wij in dat er in het vervolg wel een ontheffing moet worden gevraagd. Men kan daar niet werken à la tête du client, want dat gebeurt op basis van bestaande criteria. En wanneer dat effectief valt onder die meest kwetsbare bossen, dan zal die ontheffing niet worden verleend.

Waar komt die 1 hectare vandaan? De minister-president heeft in mei 2017 heel duidelijk een aantal principes naar voren geschoven waaraan de bescherming van die meest kwetsbare bossen moest voldoen. Iedereen was het er volmondig over eens dat wij daar geen aparte snippers meer onder zouden laten vallen. Wat is een snipper? Ik hoor mevrouw Meuleman ervoor pleiten om al die snippers wel te behouden, maar deze regering heeft ervoor gekozen om daar 1 hectare van te maken.

Er wordt hier ook verwezen naar cijfers uit een schriftelijke vraag. Mevrouw Meuleman, u zou eerlijk zijn indien u ook de context van die cijfers zou schetsen zoals dat in de schriftelijke vraag is gebeurd. Het gaat hier niet over 58 vergunningen voor de meest kwetsbare zonevrije bossen die zijn verleend, het kan evengoed gaan over percelen waar geen bos op staat. Men kan dat niet registreren, want men heeft die gegevens niet. Wanneer op een klein hoekje van een perceel waar geen bos op staat, een paar bomen staan, dan valt dat zagezegd onder die 58 vergunningen. Ik zou u willen vragen om de context bij de cijfers die u hebt gekregen correct te schetsen.

Wij wachten op de verschillende adviezen en zoals we ook in het verleden altijd hebben gedaan, zullen we binnen de regering rekening houden met eventuele suggesties. Eenmaal het definitief is, zullen wij daar in het parlement ten volle over kunnen discussiëren. Maar dit is wel degelijk een goede bescherming, op vergunningenniveau, en eigenlijk is dat nog veel sterker dan wanneer je met een kaart werkt waarbij allerlei situaties kunnen ontstaan. Ik denk dat dat bij iedereen nog vers in het geheugen zit. Ik heb toen weinig moedige mensen horen opstaan. Toen wij het vorige principe van artikel 90bis van het Bosdecreet en de kaart hadden toegepast, toen stonden de kranten vol met artikels over jonge gezinnen en mensen die een stukje bouwgrond hadden en hun droom in rook zagen opgaan. Ik heb er toen weinig weten opstaan en er veel zien onderduiken. Iedereen schreeuwde moord en brand dat het een schande was dat de Vlaamse Regering zomaar een kaart maakte en die mensen hun bouwgrond zomaar zou afnemen. Met de huidige regeling hebben we een goede bescherming die uitgaat van redelijkheid en die daar in bepaalde omstandigheden ook rekening mee kan houden. Dat heeft echter niets te maken met regelingen à la tête du client, het gaat over vaste criteria en er zijn mogelijkheden om daartegen in beroep te gaan. En nogmaals, het is niet omdat je

die ontheffing krijgt, dat je daar zomaar plots toe kunt overgaan. Je moet ook nog een vergunning hebben waar uiteraard ook heel veel inspraak mogelijk is. Ik ben er dan ook van overtuigd dat dit een goede regeling is, dat die de rechtszekerheid ten goede komt en dat dit een belangrijke stap vooruit is in de bescherming van die meest kwetsbare bossen die gelegen zijn in woon- of industriegebied. We zullen dat debat zeker nog verder kunnen voeren zodra het ontwerp van decreet in het parlement zal worden geagendeerd.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, de cijfers die u me hebt gegeven, zijn beter dan u zelf denkt. Van die 58 vergunningen overlapt een deel met de boskaart. De totale oppervlakte van die vergunningen bedraagt 24,57 hectare. De overlap met de boskaart en dus de vergunningen voor kwetsbaar waardevol bos bedraagt 17,13 hectare. Dat is een heel significant deel van alle vergunningen, afgeleverd in 2018. Nadat er al twee boskaarten waren geweest, was er nog een kap van kwetsbare waardevolle bossen. Ook hier was al een ontheffingsaanvraag nodig. Die bescherming was er tijdens de vorige termijn zegge ook al en u ziet wat het resultaat is. Neem ons dus niet kwalijk dat wij een beetje kritisch zijn wanneer het gaat over criteria en over het hanteren en beslissen op basis van individuele gevallen. We zouden toch veel liever een boskaart zien die een bepaalde zekerheid geeft over wat er effectief moet worden beschermd. Ik denk dat onze ongerustheid echt niet overbodig is als je deze cijfers ziet.

We zullen dit zeer nauwgezet opvolgen en als er nog enigszins draagvlak kan worden gevonden, mijnheer Vandaele, om tot een kaart te komen die wat ons betreft wel kan worden herzien maar die toch geen flauw afkooksel is van iets waar we al twintig jaar mee bezig zijn, dan kunt u nog altijd op onze steun rekenen. Ik hoop dat we er nog deze legislatuur in slagen om die kwetsbare waardevolle bossen te beschermen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de superministerraad van deze zomer en het akkoord over het nieuwe luchtkwaliteitsplan – 2442 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): En dan te bedenken dat we dit allemaal in juli achter de rug hadden kunnen hebben.

We stikken inderdaad in het fijn stof. Studie na studie worden de gezondheidseffecten van fijn stof verder blootgelegd. Ook deze week stond dat opnieuw in de kranten.

De maatschappelijke druk om de slechte luchtkwaliteit kordaat aan te pakken, verhoogt daardoor enorm. Het nieuwe luchtkwaliteitsplan dat op de superministerraad deze zomer werd goedgekeurd, verandert te weinig op korte termijn, van nu tot 2020, maar doet vooral vrijblijvende voorstellen op middellange en lange termijn.

Het plan gaat vooral over de periode 2021-2030, dus opnieuw in elk geval weer voor een volgende regering, maar in veel gevallen gaat het zelfs om doelstellingen die men wil trachten te halen tegen 2050.

Al te vaak schuift de Vlaamse Regering de verantwoordelijkheid door, niet alleen naar volgende legislaturen maar ook naar steden en gemeenten en naar de industrie.

Enkele pijnpunten zijn inderdaad die strengere normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) waarbij de wetenschappelijke consensus is dat dit normen zijn waarnaar moet worden gestreefd. Die moeten niet worden overgenomen op korte termijn maar zijn streefwaarden tegen 2050, minister, terwijl u op de persconferentie liet uitschijnen dat dit iets was waar onmiddellijk zou naar worden overgestapt, wat absoluut niet juist blijkt te zijn.

De letterlijke tekst is: "Op lange termijn (2050) brengen we de luchtvervuiling door antropogene bronnen, zoals industrie, landbouw en verkeer, drastisch terug. We streven ernaar dat de luchtkwaliteit in Vlaanderen geen significante negatieve invloed heeft op de gezondheid van haar bewoners, zoals die door de WGO ingeschat wordt, en dat de draagkracht van ecosystemen niet meer overschreden wordt."

Het is positief dat u de normen van de WGO voortaan als richtinggevend ziet. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) deed dit ook al. De Europese normen voor fijn stof en stikstofoxiden (NO_x) zijn te zeer politieke compromissen en wetenschappelijk duidelijk achterhaald.

Vandaar mijn vraag: zult u de normen van de WGO integraal overnemen en toepassen op korte termijn? Zult u met andere woorden de milieunormen in het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM) aanpassen en dus ook de waarschuwings- en alarmwaarden die gehanteerd worden ten aanzien van de bevolking?

Welke concrete en onderbouwde aanwijzingen zijn er dat met het voorliggende nieuwe luchtkwaliteitsplan op korte termijn significante vooruitgang zal worden geboekt en dat op middellange termijn de normen van de WGO zullen worden behaald? Hebt u dat bekeken?

Wat de lage-emissiezones betreft, wordt de verantwoordelijkheid verder doorgeschoven naar de gemeenten. Decreetal wordt hun de kans geboden om lage-emissiezones (LEZ) te verstrengen tot ultralage-emissiezones (ULEZ) maar dit is helemaal niet concreet uitgewerkt.

De letterlijke tekst luidt als volgt: "Gemeenten die beslissen om een LEZ in te voeren kunnen rekenen op ondersteuning van de Vlaamse overheid. We sensibiliseren de overige knelpuntgemeenten en monitoren de impact van een LEZ op de roet- en NO₂-concentraties. Om lokale overheden de mogelijkheid te geven om de lokale NO₂-concentraties sneller te doen dalen, werken we een wetgevend kader uit voor ultralage-emissiezones (ULEZ)."

Maar dat is dus volledig vrijblijvend en overgelaten aan de steden en gemeenten.

Uit een rondvraag van de VRT op 22 juli bleek dat geen enkele gemeente van plan is een ULEZ in te voeren. Het plan van de Vlaamse Regering bevat geen plan van uitfasering van vervuilende wagens, geen garanties voor sociale begeleidingsmaatregelen en dus ook geen regeling voor heel het Vlaamse grondgebied.

Vandaar mijn vraag of er deze legislatuur nog een aanpassing komt van het kaderdecreet op de lage-emissiezones. Of zult u alles overlaten aan het initiatief van steden en gemeenten? Komt er op termijn een regeling op Vlaams niveau? In welke steun wordt voorzien voor gemeenten die zouden kiezen voor een LEZ of een ULEZ, onder meer om extra garanties te bieden voor de noodzakelijke sociale begeleidingsmaatregelen? Is daar allemaal over nagedacht in dat luchtkwaliteitsplan?

Een slimme kilometerheffing komt er enkel na een nieuwe diepgravende studie. Daar worden nog enkele jaren voor uitgetrokken. Men mikt op een invoering tegen

2024 of 2025. Dat is dus tijdens Bourgeois III. Dat betekent dat het helemaal niet zeker is dat die slimme kilometerheffing er ook komt volgende legislatuur. Vandaar mijn vraag of er al dan niet een consensus is binnen deze Vlaamse Regering dat er in de loop van de volgende legislatuur een slimme kilometerheffing voor personenwagens moet worden ingevoerd. Of blijft dit afhankelijk van verder studiewerk?

Wat tot slot de houtkachels betreft, ook een grote bron van fijnstofuitstoot, luidt de tekst: "Een premieregeling (financiële aanmoediging) om de oudere en meest vervuilende houtverwarmingssystemen versneld buiten gebruik te stellen is een van de maatregelen die hierbij kan helpen. De buitengebruikstelling van de oude en vervuilde houtkachels en open haarden zal resulteren in een daling van de emissies. Deze houtkachel of open haard moet vervangen worden door een verwarmingstoestel op een minder verontreinigende brandstof (als aardgas, niet-houtige hernieuwbare energie, zonnewarmte, restwarmte ...). Bij het uitwerken van een premie zal er dus over gewaakt worden dat ook alternatieve milieuvriendelijke verwarmingsinstallaties zoals warmtepomp en geothermie geen concurrentieel nadeel ondervinden van deze premieregeling."

Er komt een premie voor omschakeling van houtkachels en open haarden naar andere verwarmingsbronnen maar niet voor warmtepompen of diepe geothermie. Heb ik dat juist begrepen? Is dat niet in strijd met het energieplan van Tommelein, die net af wil van fossiele brandstoffen en meer steun wil voor warmtepompen?

Ook de landbouw blijkt verantwoordelijk voor heel wat vervuiling maar die wordt toch met fluwelen handschoenen aangepakt. Zo is het duidelijk dat de emissies van ammoniak (NH_3) met de voorgestelde ammoniakemissiearme stalsystemen onvoldoende kunnen worden verminderd. Een vermindering van de veestapel wordt echter nergens overwogen.

Mijn vraag is dan ook of het verantwoord is dat de landbouwsector volgens uw plan nauwelijks moet bijdragen aan de gezonde lucht voor alle Vlamingen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Meuleman, ik wil even herhalen dat de Europese normen voor luchtkwaliteit zijn opgenomen in het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM) en dus ook afdwingbaar zijn. Dit zijn zowel de grenswaarden als de waarschuwings- en alarmwaarden. Het gaat bijvoorbeeld ook over de emissieplafonds van de Nationale Emissieplafondrichtlijn (NEC-richtlijn). De advieswaarden van de WGO zijn, zoals ik al eerder in het parlement had aangekondigd en waar de Vlaamse Regering ook mee heeft ingestemd, verankerd als doelstelling in het luchtbeleidsplan dat de Vlaamse Regering heeft goedgekeurd en dat aan de Europese Commissie zal worden bezorgd. Ik neem dit integraal over en wil daar duidelijk mee aangeven dat we de weg inslaan van de WGO-doelstellingen.

Voor NO_x anticiperen we op de in 2019 verwachte aanscherping door de WGO van 40 naar 20 microgram per kubieke meter. Luchtverontreiniging is afkomstig van een breed scala aan bronnen, zowel binnen als buiten Vlaanderen, zodat de Vlaamse Regering niet alle maatregelen in handen heeft. De Europese besluitvorming over de grenswaarden blijft dus een belangrijke factor voor de volgende stappen die wij zetten tot aanpassing van de grenswaarden.

De Europese Commissie bereidt een voorstel voor tot aanpassing van deze grenswaarden waarover dan door de Europese instellingen zal worden beslist. Wij zullen dat dan uiteraard toepassen.

Het luchtplan bevat heel wat kapstukken om ook effectief vooruitgang te boeken. Dit zijn niet alleen maatregelen vanaf 2021, maar ook op korte termijn, bijvoorbeeld de

acties uit de Green Deal-houtverbranding, die toch een belangrijke bron van luchtverontreiniging is.

Door de goedkeuring van een plan worden uiteraard morgen de WGO-advieswaarden niet opeens bereikt, maar dit plan geeft wel duidelijk weer welke weg we moeten afleggen om daartoe te komen en wat er moet gebeuren. Er zijn concrete doelstellingen geformuleerd in het plan, die worden vertaald in operationele doelstellingen die heel concreet worden gemonitord. De maatregelen die in het luchtplan zijn opgenomen, hebben als doel om deze belangrijke stap te zetten. De doorrekeningen die zijn gebeurd op het plan, tonen aan dat met de maatregelen die zijn aangegeven, belangrijke stappen worden gezet richting de WGO-advieswaarden. Dit is zeer concreet onderbouwd door de modelleringen. Indien uit de monitoring zou blijken dat we van ons pad afwijken, dan moeten we uiteraard bijsturen. Dat hebben we in het verleden met de fijnstofactieplannen ook gedaan.

Er zijn geen plannen om de lage-emissiezones voor heel Vlaanderen in te richten. Ik heb dat al uitvoerig toegelicht in het parlement. Die elementen blijven natuurlijk ook van kracht. Ik vind het heel belangrijk dat lokale knelpunten worden opgelost en dat er op maat lokale maatregelen worden genomen.

Er komt een kader voor ultralage-emissiezones (ULEZ), en dat is inderdaad nieuw, mevrouw Meuleman. Er moet verder ook voorafgaand onderzoek gebeuren naar de haalbare criteria, er moet een apart kader worden uitgewerkt, en de kaders die er nu zijn voor de lage-emissiezones, moeten worden aangepast.

Bij een apart kader voor de ULEZ is bijvoorbeeld de vraag of er dan geen specifiek verkeersbord moet worden opgenomen in de wegcode. Dat is maar één voorbeeld, we zijn dan ook volop bezig met de uitwerking daarvan.

De gemeenten die een lage-emissiezone of een ultralage-emissiezone invoeren, kunnen rekenen, zoals vandaag ook al het geval is, op volle ondersteuning vanuit onze diensten. Daarnaast zorgt de Vlaamse overheid ook via de databank dat gemeenten de regelgeving effectief kunnen handhaven. Bijkomend willen we in de toekomst lokale projecten die de luchtkwaliteit verbeteren, financieel ondersteunen. Deze projectsubsidies moeten uiteraard geconcretiseerd worden.

Het regeerakkoord is heel duidelijk over de slimme kilometerheffing. Voor personenwagens onderzoeken we onder welke voorwaarden op termijn en op budgetneutrale wijze een kilometerheffing kan worden ingevoerd. Het is dus geen bijkomende heffing, maar iets dat vervangt wat er al is. Het bevat heel veel beleidsdomeinen die onderzoek moeten uitvoeren. Dat is volop bezig. Het is niet de bedoeling om nog jaren te studeren. Het studiewerk zal in de eerste helft van volgend jaar klaar zijn, zoals de bevoegde minister ook al heeft aangegeven. Er wordt gekeken wat de effecten zijn op de luchtkwaliteit, maar bijvoorbeeld ook effecten op congestie en socio-economische effecten. De bevoegde minister is daar dus volop mee bezig.

Er was de vraag waarom niet in een premie wordt voorzien voor de omschakeling naar warmtepompen of diepe geothermie. Er is in een premie voorzien voor de omschakeling naar aardgas, zonneboilers en restwarmte, maar dat is geen limitatieve opsomming. Dat wordt in de tekst opengelaten. Het is niet de bedoeling dat bijvoorbeeld warmtepompen worden uitgesloten. Dat staat er ook niet. Ik wil er verder op wijzen dat er nu al financiële tegemoetkomingen zijn voor warmtepompen.

Alle sectoren moeten bijdragen aan een verbetering van de luchtkwaliteit in Vlaanderen, uiteraard ook de landbouwsector. Zij draagt vooral bij aan de concentraties van fijn stof door de vorming van secundair stof via de uitstoot van ammoniak. Tussen 1990 en 2016 zijn de ammoniakemissies door de landbouw met maar liefst 57 procent afgenomen. Met de maatregelen die in het luchtbeleidsplan staan, wordt

tegen 2030 in een bijkomende daling voorzien van 29 procent. Uiteraard zal dit leiden tot minder vorming van secundair stof. Daarnaast moeten de stookinstallaties in de landbouwsector aan de VLAREM-bepalingen voldoen, net als de industriële stookinstallaties. We hebben ook beslist om een convenant af te sluiten met de sector. De betrokken sectororganisaties onderschreven dit ook in het SALV-advies over het Vlaamse klimaatplan. Daarom besliste de Vlaamse Regering dat de sector zelf de kans krijgt om aan te geven hoe men de geformuleerde target, namelijk een daling van de broeikasgasemissies en -uitstoot, in de praktijk kan realiseren.

Ik vind dit een goed plan dat uiteraard nog zijn traject moet doorlopen op het vlak van onderzoek, maar dat ten volle wordt uitgerold.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik wil nog eens hameren op de wereldgezondheidsnormen. Ik weet dat we dit verhaal hier al zeer veel hebben verteld, maar er is een zeer grote wetenschappelijke consensus dat de waarden die Europa heeft opgelegd nog steeds veel te hoog zijn. De wetenschappelijke consensus daarover is overweldigend. De wereldgezondheidsnormen die we eigenlijk zouden moeten hanteren, blijven vrijblijvende advieswaarden.

Op korte en zelfs op middellange termijn zegt u dat we die strengere normen niet kunnen halen. U schuift het ver voor u uit en wil ook geen tussentijdse doelstellingen op middellange termijn verankeren om sneller dan tegen 2050 de normen afdwingbaar te maken en op te nemen in de VLAREM. Dat dit niet het uitgangspunt kan zijn van een luchtkwaliteitsplan, vind ik bijzonder spijtig. Het plan is daardoor zeer vrijblijvend.

U hebt mij altijd om input gevraagd voor het nieuwe luchtkwaliteitsplan. We hebben een voorstel van resolutie ingediend waarin we voorstellen doen op het vlak van houtverbranding en naar de verwarmingssector om resoluter op te treden. Dat is veel meer dan wat in uw plan staat. Misschien kunt u het voorstel van resolutie toch ter harte nemen. Ik ben wel blij dat de warmtepompen en eventueel andere propere bronnen zullen kunnen worden opgenomen.

Ik was verbaasd te lezen in uw interview met Humo dat de uitstoot van vrachtverkeer nog met 14 procent mag toenemen tegen 2030. Op die manier blijft het een luchtkwaliteitsplan dat mensen probeert te sussen, maar dat in de realiteit misschien zeer weinig zal uithalen.

Ook bij dit plan hebben we dus nog vragen en hopen we dat er een versterking van een aantal voorstellen kan worden gerealiseerd en dat u ons voorstel van resolutie nog eens ter hand neemt.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, ook hier ben ik iets minder pessimistisch dan mevrouw Meuleman. De omslag die nu wordt gemaakt richting de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie, is een belangrijk signaal. Eindelijk zeggen we dat we in de eerste plaats daarnaar kijken in de toekomst. U zegt dat het ver vooruit wordt geschoven, maar de omslag is gemaakt, en dat is belangrijk.

Ik zie ook een aantal andere dingen in het plan die me wel aanstaan. Ik denk aan het feit dat de fameuze kachelpremie er niet komt voor wie een betere kachel koopt, maar voor wie omschakelt naar een betere brandstof. Dat lijkt me een belangrijke aanpassing. Ik denk ook aan kleinere zaken, zoals het kijken naar lokale biomassa, wat er kan gebeuren met houtkanten en bermmaaisel, dingen op wijkniveau, het emissieloos maken van het openbaar vervoer in de stadscentra enzovoort.

Mevrouw Meuleman, u zegt ook dat de kilometerheffing voor personenwagens nogal ver vooruit wordt geschoven in de toekomst. Dat kan wel. Ook voor ons mag het allemaal wat sneller. U weet dat dit bij de N-VA alleszins een programmapunt is. Als ik echter deskundigen hoor, kan ik me ook wel voorstellen dat dit van een andere orde is en dat de complexiteit van die kilometerheffing voor auto's nog iets anders is dan voor vrachtwagens. Het net wordt ook veel fijnmaziger. Het zal niet alleen gelden voor autowegen, maar alle wegen. Dat vraagt meer werk en een meer gesofisticeerde aanpak op het vlak van software en dergelijke. Misschien is daar meer tijd voor gewenst.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): De heer Vandaele zegt dat de omslag is gemaakt. Ik mag inderdaad hopen dat het menens is met het bereiken van de wereldgezondheidsadvieswaarden.

Ik las in het recente rapport van de Vlaamse Milieumaatschappij een aantal verontrustende trends. Het gaat dan niet over de concentraties, maar over de emissies. Voor zowat alle grafieken zien we in de voorbije twintig jaar effectief een daling, wat u ook steeds aanhaalt bij de verdediging van uw beleid. Als we kijken naar de laatste twee tot vier jaar, dan zien we echter ofwel een stagnatie, ofwel een stijging. Het gaat dan over fijnstofdeeltjes, zware metalen en andere polluenten. Minister, waar komt dat vandaan? Hoe komt het dat, ondanks de toenevende verbetering van de afgelopen twintig jaar, er zich de laatste jaren toch een probleem stelt en dat er voor een heleboel vervuilende stoffen zelfs een toename blijkt te zijn? Wat kunnen we daaraan doen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Het is moeilijk uit te leggen, maar er zijn in feite twee plannen, en die worden nogal eens door elkaar gehaald. Ik begrijp dat ook en het is zeker geen discussie waard. Er is een luchtplan en er is een klimaatplan. Dat de uitstoot van vrachtwagens mag toenemen, klopt niet. Dit is trouwens de input van minister Weyts, bevoegd voor de mobiliteit, en zijn diensten aan het klimaatplan. Er wordt voor elke sector gekeken wat er gebeurt als we niets doen, 'business as usual' dus. In de transportsector zie je dat het aantal kilometers van vrachtwagens gigantisch stijgt. Niet de uitstoot dus, maar het aantal kilometers. In het klimaatsbeleidsplan kiezen we echter niet voor business as usual, maar wordt de stijging afgetopt. Er is nog een stijging, maar veel minder dan als we niets zouden doen. Het aantal vrachtwagenkilometers neemt toe, maar de uitstoot mag niet toenemen. Dat staat uitdrukkelijk in het plan. Het is heel belangrijk om dat te nuanceren. Als u daar graag verder op doorgaat, is het misschien goed om de minister van Mobiliteit aanwezig te hebben.

Wat de cijfers van de voorbije jaren betreft, zien we inderdaad dat de luchtkwaliteit verbetert. De perceptie is anders bij de mensen omdat men zich er bewuster van is en omdat er vanuit de overheid vaak wordt gewaarschuwd. Vroeger wisten we het niet en werd daarover niet gecommuniceerd. Ik vind het een goede zaak dat er bewustwording is.

We zien dat de luchtkwaliteit verbetert, maar het aandeel van bepaalde vervuiling neemt verhoudingsgewijs toe. Het aandeel van mobiliteit bijvoorbeeld blijft belangrijk, zeker lokaal blijft dat een aandachtspunt. We hebben dat ook gezien in een aantal projecten die op het lokale niveau lopen. Ik ben er zeker van dat we dat ook in de CurieuzeNeuzen zullen kunnen terugvinden. Hetzelfde geldt voor een aantal regio's. Dat verklaart ook de cijfers, mijnheer Sanctorum. Er zijn een aantal lokale knelpunten door gekende dossiers. We kennen de omgeving rond Genk, de havens van Antwerpen en Gent. Er zijn niet altijd mirakeloplossingen voor die knelpunten, maar er wordt wel constant gezocht naar een oplossing.

In Antwerpen en Gent bijvoorbeeld maken we aparte luchtkwaliteitsplannen op om de luchtkwaliteit heel gericht te verbeteren. In de Gentse haven betekent dit dat dieselschepen niet aanmeren met draaiende, zware dieselmotoren maar dat er in plugs is voorzien om elektriciteit af te tappen aan de kade. Ook grote industrieën moeten maatregelen nemen die vergunningsmatig worden vertaald.

We weten dat in het algemeen de luchtkwaliteit verbetert, maar er blijven een aantal knelpunten zoals grote verkeersassen en heel typische historische vervuiling die we meeslepen en waar er uiteraard oplossingen voor moeten zijn.

Mevrouw Meuleman, we zeggen niet dat de WGO-waarden voor alles op lange termijn moeten worden gehaald. Voor NO_x anticiperen we nu al op die aanscherping en gaan we van 40 naar 20 microgram per kubieke meter. Er gebeurt dus heel wat in de praktijk. Ik zie ook dat door bijstellingen op het vlak van autofiscaliteit nieuwe trends ontstaan. We zijn er nog niet, maar we hebben al belangrijke stappen gezet, bijvoorbeeld richting ontdieseling.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingrid Pira aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de beslissingen van de Vlaamse Regering rond de betonstop in het zomerakkoord van juli 2018 – 2443 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, ook op het vlak van de betonstop hebben we een aantal vragen en bedenkingen. Ik wil beginnen met iets positiefs, namelijk de subsidie voor de ontharding. Dat is een heel goed signaal naar de lokale besturen, bedrijven en particulieren.

Op de klimaattop van 1 december 2016 pakte de minister-president uit met de doelstellingen van een betonstop. De jaarlijkse inname van open ruimte moet worden verminderd van zes hectare per dag vandaag tot drie hectare in 2025. Vanaf 2040 mag zelfs geen bijkomende ruimte meer worden bebouwd.

Volgens onze lezing van het zomerakkoord – ik hoop dat u ons van het tegendeel kunt overtuigen – biedt de Vlaamse Regering geen enkele garantie dat ze deze betonstop binnen de voorziene termijnen zal waarmaken. Dit blijkt onder andere ook uit het Betonrapport dat Natuurpunt onlangs bekendmaakte en dat de betonsnelheid in de 308 Vlaamse gemeenten in kaart bracht. Ik wil ook de voorzitter een compliment geven, zij het een twijfelachtig. In dat rapport wordt Hoogstraten gekroond als de 'de betonhoofdstad van Vlaanderen' met een betonsnelheid van viermaal het gemiddelde in Vlaanderen.

In het ontwerp van decreet inzake de woonreservegebieden van het zomerakkoord gaat de regering voor een bescherming van 8000 hectare van de in totaal 13.748 hectare aan woonreservegebieden, maar ze neemt daartoe zelf geen initiatief. Alles wordt overgelaten aan het initiatief van de gemeenten. De minister heeft de afgelopen jaren in het parlement verklaard dat ze werk zou maken van een positieve en negatieve lijst van woonreservegebieden. Betekent de beslissing met betrekking tot de woonreservegebieden in het zomerakkoord dat die 8000 hectare sowieso een openruimtebestemming krijgen? Of hangt de bescherming van die 8000 hectare ook af van een initiatief van de gemeenten? Hangt de bescherming van de overige ongeveer 6000 hectare woonreservegebieden af van het initiatief van de gemeenten? Wat als gemeenten niets doen met betrekking tot woonreservegebieden? Of neemt de minister dat voor haar rekening?

De minister heeft dus de afgelopen jaren bij herhaling verklaard dat ze werk zou maken van een positieve en een negatieve lijst van woonreservegebieden. Daartoe organiseerde ze ook een bevraging van de gemeentebesturen. Betekent de beslissing in het zomerakkoord dat die positieve en negatieve lijst van de kant van de Vlaamse overheid er niet komt en de Vlaamse overheid wacht op het initiatief van de gemeenten hiervoor? Wordt elke verkavelingsaanvraag of vraag voor het vastleggen van groene bestemmingen vanaf nu apart bekeken?

In het ontwerp van Instrumentendecreet van het zomerakkoord gaat de minister ervan uit dat de Vlaamse overheid maar voor twee vijfde van de woonreservegebieden – in totaal 3200 hectare – planschade moet betalen. Hoe wordt die raming onderbouwd?

In het ontwerp van Instrumentendecreet is opgenomen dat eigenaars 100 procent vergoed worden als ze gronden niet mogen verkavelen of bebouwen. Vlaanderen neemt de kost voor de planschade op zich, wat een goede zaak is, want tot nu toe leek het erop dat alle kosten naar de gemeenten geschoven werden. Hoeveel zal die hele operatie maximaal kosten? Hoeveel minimaal? Op de persconferentie over het zomerakkoord van 21 juli sprak u over een vork van 2 tot 9 miljard euro. Hoe en op welke termijn denkt u dit bedrag te kunnen vinden, rekening houdend met de steile ambitie van de Vlaamse Regering om op korte termijn de betonstop te realiseren? Heeft Vlaanderen hiervoor nu de nodige middelen of moet ze die opnemen in het volgende bestuursakkoord?

Het is duidelijk dat er een flagrant onevenwicht is tussen de mogelijke opbrengst van planbaten en de uitgaven die nodig zullen zijn voor het uitbetalen van planschade. Hoe brengt u planbaten en planschade in de huidige legislatuur in evenwicht?

Iedereen verwachtte dat tijdens het zomerakkoord door de Vlaamse Regering ook een beslissing zou worden genomen over het ontwerp van Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Dit is niet gebeurd. Wanneer komt er een beslissing over dat ontwerp van Beleidsplan Ruimte Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Pira, de Vlaamse Regering heeft een belangrijke stap gezet in juli met de goedkeuring van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, samen met een aantal heel belangrijke voorontwerpen van decreten en ontwerpen van besluiten die de strategische visie in de praktijk omzetten. Ik verwijs naar de regeling met betrekking tot de woonreservegebieden waarover ik straks uiteraard meer details zal geven, de bestemmingsneutraliteit inzake de winning van hernieuwbare energie, de bescherming van de waardevolle bossen, de aanduiding van de watergevoelige open ruimte en signaalgebieden en de intergemeentelijke commissies voor ruimtelijke ordening. Daarnaast hebben we ook de gereedschapskoffer voor de tweede keer goedgekeurd, zijnde het Instrumentendecreet waarin ook hogere planschade is opgenomen. De inhoudelijke beleidslijn is dus bevestigd en we geven er in de praktijk al uitvoering aan. Dat is heel belangrijk en een krachtig richtkader voor de provinciale, gemeentelijke en intergemeentelijke beleidsplannen.

Hoe zit het nu met de woonreservegebieden? Met het voorontwerp van decreet wordt het mogelijk om op korte of middellange termijn duidelijkheid te creëren in verband met wat er met die woonreservegebieden zal gebeuren.

Gemeentebesturen, maar ook particulieren kunnen daarbij een beslissing agenderen. De regeling helpt lokale besturen en de Vlaamse Regering om de doelstelling die in het BRV vooropstaat, zijnde de schaarse open ruimte niet verder innemen, te halen. Die doelstelling impliceert een aanzienlijke schrappingsoperatie van slecht gelegen juridisch woonaanbod. Het is dan ook essentieel dat geen onbebouwd

woonreservegebied kan worden aangesneden dan na een dubbele positieve beslissing. Indien de beslissing negatief is, wordt in principe een openruimtebestemming gekoppeld aan de nieuwe bestemming. Zolang er geen vraag is gesteld met betrekking tot de mogelijke ontwikkeling, blijft het gebied uiteraard onbebouwd.

Het genoemde getal in de grootteorde van 8000 hectare woonreservegebied is een aanname die is gemaakt voor de inschatting van de mogelijke planschade. De juiste grootteorde kunnen we natuurlijk op voorhand niet kennen. Dat hangt af van de concrete beslissingen op het terrein. Niettemin zal een beoordeling geval per geval plaatsvinden met de beoordeling op het Vlaamse niveau volgens de decretale criteria, rekening houdend met de gemeentelijke argumentatie en het provinciaal advies.

Het is vooral het tempo waarin deze woonreservegebieden zullen worden herbestemd dat afhangt van het gemeentelijk initiatief, al dan niet in gang gezet door een particuliere vraag. Het mogelijk gemeentelijk initiatief beperkt zich niet tot het voorleggen van aanvragen tot ontwikkeling of herbestemming. Het gemeentelijk initiatief kan ook bestaan uit het zelf ontwikkelen van een visie rond die woonreservegebieden in het kader van een lokaal beleidsplan, of bijvoorbeeld door uitvoering te geven aan een bestaande lokale visie verankerd in een structuurplan of een beleidsplan via een RUP.

U vraagt wat er zal gebeuren als gemeenten op geen enkele manier initiatief nemen. Particulieren kunnen ook initiatief nemen. Gronden waarvoor niemand iets doet, worden ook niet ontwikkeld. Zo simpel is dat.

Ondertussen blijft Vlaanderen in het kader van de eigen ruimtelijke programma's afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) zelf initiatief nemen in functie van de versterking van de openruimtestructuren. Lokaal geïnitieerde vragen omtrent de herbestemming van woonreservegebieden zullen de prioriteit binnen de Vlaamse RUP-agenda bepalen. De Vlaamse Regering heeft besloten om geen totale negatieve lijst in één beweging goed te keuren en te herbestemmen. Er is ook geen totale positieve lijst. We zijn afgestapt van dat principe.

Daarvoor zijn er een aantal redenen. Eerst was er een vrijblijvende bevraging van de gemeenten. Sommige gemeenten hebben niet geantwoord en andere wel. Het was een heel nuttige bevraging, maar je moet er rekening mee houden dat we niet van alles een overzicht hebben. Uiteraard is er ook een budgettaire reden. Als je dat in de tijd kunt spreiden, zoals we nu hebben beslist, dan wordt de planschadevergoeding gespreid in de tijd. Als je met een lijst en een RUP werkt, dan moesten we dat bedrag in een keer ophoesten. Dat gaat niet. Daarom is het goed dat we in stukjes kunnen werken, gefaseerd op maat van gemeenten en van particulieren.

Er is geopteerd voor een verlenging van het initiatief op een ander vlak. Ik draag de lokale autonomie hoog in het vaandel en het is belangrijk dat de lokale visie wordt meegenomen.

Het Vlaamse beleidsniveau neemt ook verantwoordelijkheid op. We engageren ons om gewestelijke RUP's op te maken en de planschade die daaraan gekoppeld is, wordt door ons ten laste genomen. De Vlaamse overheid zal de planschade die daarmee gepaard gaat, op zich nemen. Dat is vaak de drempel waarom lokale besturen dat niet doen: als wij een RUP nemen, moeten we ook wel de kosten dragen. Het is dus heel belangrijk dat we aangeven dat de Vlaamse overheid die planschade zal dragen.

In functie van de voorgenomen herbestemming van bepaalde woonreservegebieden is er een raming gebeurd gebaseerd op een hypothese om te helpen daar zicht op te krijgen. Dat gebeurt niet in het Instrumentendecreet, maar wel degelijk in de aanpak van de woonreservegebieden. Het is moeilijk om een heel juiste

inschatting te maken van de financiële impact. Alles hangt af van hoeveel er al of niet zal worden geschrapt. Je zou er kunnen van uitgaan dat ongeveer twee vijfde van de totale oppervlakte effectief planschade verschuldigd zal zijn. De planschade wordt bepaald door een commissie. Het is niet omdat een heel gebied wordt aangemeld als woonreservegebied dat wordt geschrapt, dat het hele gebied dezelfde waarde krijgt. Als een deel gelegen is aan een goed uitgeruste weg, zal de grondcommissie ook beslissen dat de waarde van de grond daar hoger is dan bijvoorbeeld verder op het terrein. Het is heel moeilijk om dat in te schatten.

Het verschuiven van de toepassing van wel of niet in aanmerking naar minder of meer in aanmerking komen, lijkt op hetzelfde neer te komen. De praktijk zal uitwijzen wat de effectieve planschadekost zal zijn.

Het Instrumentendecreet heeft de vergoedingsregeling gewijzigd. Het is voor de tweede keer goedgekeurd, waardoor een grotere planschade verschuldigd zal zijn. Vlaanderen zal de RUP's opmaken. Op het moment dat er concrete vragen komen, zullen we daar een concrete raming aan kunnen koppelen. Ik kan vandaag geen uitsluitel geven over concrete budgetten omdat dat in de tijd zal worden gespreid en omdat het zal afhangen van de vragen die er zullen komen.

Mevrouw Pira, u laat in uw vraag de veronderstelling naar boven komen dat opbrengsten uit planbaten en uitgaven voor planschade in budgettair evenwicht moeten zijn. Ik wil nogmaals benadrukken dat beide instrumenten nooit geconcipeerd zijn om in evenwicht te zijn. Als het ons menens is met het BRV, hopen we ook dat er veel meer planschade zal moeten worden betaald dan dat er planbaten zijn. Planbaten is als er iets wordt gebouwd, planschade is als er iets niet wordt gebouwd. Ik hoop dat het niet in evenwicht is, want anders wordt ons Beleidsplan Ruimte Vlaanderen ook niet op de juiste manier uitgevoerd. Planschade is een vergoeding voor een effectief toekomstig waardeverlies ten gevolge van een bestemmingswijziging, planbaten is een gedeeltelijke recuperatie van een potentiële waardevermeerdering bij een planningsinstrument.

Dit is dus een goede beslissing, en die zal de open ruimte verder vrijwaren.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, mijn bezorgdheid was of de betonstop in 2040 wordt gehaald. Dat is dus een vraag naar tijd. Onze interpretatie van de lezing van het zomerakkoord was terecht, namelijk dat u de opmaak van een positieve en negatieve lijst loslaat en volledig overlaat aan de gemeente. Ik denk dan dat u de regie van de betonstop loslaat. Dan is er geen garantie dat 2040 wordt gehaald. Het argument dat u geen budget hebt als u een negatieve lijst opmaakt omdat dat plots veel geld kost, vind ik geen argument, want dat kunt u evengoed faseren. Het gaat erom dat er al sinds de opmaak van het groenboek ten tijde van minister Muyters sprake is van een positieve en een negatieve lijst bij wijze van quick wins. Nu, zeven jaar later, zegt u dat u dat principe loslaat. Hiermee laat u de regie los en laat u alles afhangen van het initiatief van particulieren of gemeenten. Ik blijf dus ongerust omdat u het principe van de positieve en de negatieve lijst loslaat.

Uit het betonrapport van Natuurpunt blijkt zeer goed dat de laatste 30 jaar de leefdichtheid daalde van 36 inwoners per hectare naar 25 nu. Als je het betonrapport bekijkt, zijn er maar 45 gemeenten die de omslag hebben gemaakt naar verdichting. Al de rest blijft qua aantal inwoners per hectare dalen. Dat geeft dus aan dat die omslag voor heel Vlaanderen nog heel veraf is. Dat betekent dus ook dat de omslag naar verdichting, dat de normale evolutie van de woningmarkt, waar u meestal naar verwijst... U hebt al dikwijls gezegd dat er appartementisering is, dat er meer groepswoningbouw is, dat er meer compactere bouw is, en dat die fenomenen niet volstaan om de noodzakelijke omslag op het Vlaamse niveau te maken.

Een actief betonstopbeleid is dus noodzakelijk om de urgente doelstellingen te halen. Dit tweede element komt uit dat rapport dat zeer lezenswaard is.

Ten derde wil ik verwijzen naar de Codextrein, waar u een aantal beslissingen hebt genomen die de betonstop verderaf brengen dan dichterbij. Natuurpunt vraagt om die beslissingen terug te schroeven.

Minister, u kunt me er met de beslissingen van het zomerakkoord niet van overtuigen dat die betonstop in 2040 zal worden gehaald. Ik vraag u nogmaals om mij uw argumenten aan te reiken en mij daar wel van te overtuigen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): De regeling die voorligt werkt inderdaad niet meer met lijsten, maar bekijkt geval per geval. Op zich kan dat natuurlijk ook werken. Sommige zaken kunnen al niet meer, zoals de fameuze groepswoningen via KB 72. Dat is weg en daar waren wij al lang vragende partij voor. Er is ook een oplossing voor bestaande woningen die zonevreemd zijn in woonuitbreidingsgebied. Dat zijn toch positieve dingen. Wat nu voorligt is in grote lijnen goed.

Minister, we hebben wel nog vragen bij de mogelijkheid die nog altijd bestaat om via een principieel akkoord alsnog woonuitbreidingsgebieden aan te snijden zonder MER en zonder initiatief van de overheid. Er zijn nu weliswaar kwaliteitseisen die er vroeger niet waren. Dat is een positieve kanttekening daarbij. Maar het kan nog steeds.

Mevrouw Pira heeft het ook over het BRV. Ja, we stellen vast dat om een werkbaar BRV te hebben, je een strategische visie nodig hebt, maar ook beleidskaders. Die beleidskaders zijn er nog niet, of onvoldoende, of onvoldoende doortimmerd. Als je dat vaststelt, is het waarschijnlijk niet verstandig om daar holderdebolder mee door te willen gaan. Daar lopen we wat vertraging op.

Het verhaal van het Instrumentendecreet is ook niet nieuw. Dat ligt al een tijd op tafel en daar zitten heel wat positieve elementen in. Het moet allemaal nog werken en om het te doen werken, zullen er zeker middelen nodig zijn. De planschade optrekken naar 100 procent is prima, maar dan moeten er middelen zijn om dat allemaal te kunnen dragen.

Minister, u hebt gelijk dat het niet alleen uit planbaten kan komen. Met die planbaten kunnen mensen, zonder dat ze daar zelf een inspanning moeten voor doen, door een loutere beslissing van de overheid een meerwaarde realiseren. Die mensen moeten dan ook bereid zijn om daarvan, meer dan vandaag, een deel aan de overheid af te staan om de andere mensen die een nadeel ondervinden van die beslissing van de overheid, daarmee te vergoeden.

We zien die planbaten inderdaad stijgen, 25 en 50 procent, maar dat zal niet volstaan. U hebt daarin gelijk, minister. Ik hoop dat het principe toch rechtblijft, want na de beslissing van de Vlaamse Regering hoorden we hier en daar al wat geruis van collega's die zeiden dat ze dat niet willen. Als die beslissing is genomen, moet ze inderdaad ook worden uitgevoerd.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega Pira, ik hoop dat u naast de studie ook andere reacties hebt gelezen, ook over hoe het stadsbestuur van Hoogstraten daarop heeft gereageerd. Het is niet correct om een uitdaging die op het Vlaamse niveau wordt gecreëerd, een op een terug te koppelen naar elke gemeente. Er zijn veel lokale verschillen, en dat is ook de reden waarom de zaken op een goede, evenwichtige manier, ook op het vlak van ruimtelijke ordening, moeten worden afgewogen.

In Hoogstraten wordt geen enkel reservegebied aangesproken. Daar gaat het enkel over het feit dat we in 2006 als een kleinstedelijk gebied werden aangeduid. Daarbij

zijn extra woongebieden en extra industriegebieden aangeduid, net om die centrumrol op te nemen. Dat was geen lokale, maar een bovenlokale keuze. In de jaren nadat zulke gebieden zijn aangeduid, krijg je ook een ontwikkeling. Dat kun je zien in de cijfers van de afgelopen tien jaar. De cijfers van die beleidsbeslissing een op een doortrekken in de komende tien of twintig jaar, is helemaal niet correct. Dat ziet u toch ook heel duidelijk. Met cijfers kan men het een of het ander aantonen naargelang men wil dat de mensen erin kunnen lezen. Ik vind het spijtig dat het verhaal op die manier wordt verengd.

Het zijn heel bewust aangeduide gebieden en in wat vandaag wordt ontwikkeld, wordt rekening gehouden met alles wat op het Vlaamse niveau wordt meegegeven, zijnde zuinige en duurzame ontwikkelingen in goed gelegen gebieden. Dat wordt uiteraard gerespecteerd. Als een overheid tien jaar geleden besliste om daar net meer ontwikkeling te doen, dan is het logisch dat daar die ontwikkeling ook gebeurt. Dit wil ik even meegeven als duiding van de studie. Ik nodig u uiteraard graag uit naar Hoogstraten als u daar meer informatie over wilt. Misschien is het een goed idee om ineens de hele commissie uit te nodigen.

Ik wil ook nog even ingaan op de leefdichtheid omdat dat me bezighoudt. We zeggen vooral dat we de woondichtheid – vijftientig of zelfs dertig woningen per hectare in kleinstedelijk gebied – willen nastreven. Leefdichtheid is de nieuwe definitie die is gelanceerd in deze studie, en daarin worden ook de industriegebieden meegeteld. In dertig jaar tijd hebben we een gigantische evolutie gehad. Dat is ook de reden waarom het parlement een nieuwe beslissing vraagt. We moeten duidelijk aangeven dat het niet is omdat we de afgelopen dertig jaar dat beleid hebben gehad, dat we dat zomaar mogen doortrekken, en ook niet gemeente per gemeente. In een stad is elke vierkante meter, uitgezonderd de groenzones, verhard. Daar lagen natuurlijk ook niet de nieuwe industriegebieden.

Als we de cijfers lezen, moeten we juist reflecteren om te zien wat we hier beleidsmatig kunnen uithalen, om dan te bekijken of we de beleidsmaatregelen die nu worden genomen, kunnen bijsturen. Ik ben wel positief over de beslissing die de regering heeft genomen. Daar zitten effectief maatregelen in die het mogelijk maken om naar beter, zuiniger, duurzamer woonontwikkeling te gaan.

Het gaat niet over omzettingen. Vandaag ervaren we allemaal dat de omzetting van zachte gebieden naar harde bestemmingen bijzonder moeilijk of zelfs nihil is. De maatregelen in de woonreservegebieden hebben heel duidelijk effecten in de verschillende gemeenten. De bevraging daar toont duidelijk aan dat gemeenten wel meedenken in die richting.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Pira, waarom moet ik u overtuigen dat het niet zo is dat we de regie afgeven aan de lokale besturen? Ik geloof in de gemeentelijke autonomie, maar we hebben wel een heel nieuw kader goedgekeurd. We hebben ook de knelpunten die er vandaag op het terrein zijn voor de lokale besturen om die beslissingen te kunnen nemen of ervoor te zorgen dat er een draagvlak voor is, net aangepakt. Ik verwijs naar het Instrumentendecreet. Een van de knelpunten bijvoorbeeld is dat als je een beslissing neemt om een bestaande bouwgrond niet te laten ontwikkelen, je vandaag geen volledige schadevergoeding krijgt als eigenaar. Wij bepalen dat die in de planschade naar 100 procent gaat zoals het in het Instrumentendecreet staat. Dat is een voorbeeld. Er zijn ook tal van nieuwe instrumenten, zoals stedenbouwkundige ruil. De knelpunten op het terrein pakken we aan. We zorgen ervoor dat dat draagvlak vergroot.

Voor de woonreservegebieden is het niet zo dat een lokaal bestuur zomaar alleen kan beslissen om dat wel of niet aan te snijden. De overheid moet meekijken, er moet een dubbel positief advies zijn. Ik vind het heel belangrijk om dat hier mee

te geven. Als blijkt dat dat niet kan worden ontwikkeld, is het de Vlaamse overheid die de vergoeding van planschade zal betalen.

We hebben een vrijwillige bevraging gedaan van de lokale besturen: zijn er gebieden die u wilt schrappen? Daar kwam heel wat positieve reactie op. Dat toont dat lokale besturen ook de niet goed gelegen woonreservegebieden niet verder willen ontwikkelen. Ik wil niet met één pennentrek, zoals u al vier jaar vraagt, alle woonreservegebieden schrappen.

Bepaalde woonreservegebieden zijn beter gelegen dan sommige woongebieden. Als ze bij de kern aansluiten en goed zijn ontsloten, kunnen ze veel beter zijn gelegen dan sommige woongebieden die in het verleden zijn aangeduid en die misschien beter worden geschrapt.

Ik vind het niet goed al die woonreservegebieden met een pennentrek te schrappen omdat daar geen visie achter schuilt die naar het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen kan worden teruggebracht. We willen enkel de groei in en rond de kernen versterken.

Het gaat trouwens niet alleen om de randvoorwaarden die ik daarnet heb opgesomd. Ik heb recent aangekondigd dat 4,5 miljoen euro aan subsidies beschikbaar is voor de onthardingsprojecten. Dat gebeurt allemaal op het terrein. De lokale besturen en wijzelf maken daar volop werk van.

Het rapport van Natuurpunt Vlaanderen heeft zijn verdiensten. Ze benoemen een aantal zaken zeer duidelijk en de lokale besturen worden hier ook op aangesproken. Ik ben ervan overtuigd dat ze hiertoe bereid zullen zijn.

Wat de principiële akkoorden betreft, staat in het voorontwerp van decreet dat de akkoorden die voor 21 juli werden aangevraagd, blijven lopen. Er kunnen op die manier echter geen nieuwe akkoorden meer worden afgesloten. Ze zullen worden beschouwd als vragen die worden geformuleerd op basis van de nieuwe procedure voor de woonreservegebieden.

Ik voel veel enthousiasme op het terrein. Ik krijg hier veel reacties op. Ik heb deze ochtend in Gent ook strategische projecten afgetrapt. Er zijn veel gebiedsgerichte strategische projecten die al de principes in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen op het terrein uitrollen en waarbij veel actoren zijn betrokken. Ik ben dus niet pessimistisch. Ik denk dat een heel nieuwe omslag aan de gang is. Ik ga er niet mee akkoord dat we de regie volledig loslaten. Het is een samenwerking. Dat is de hand die de Vlaamse Regering heeft uitgestoken. Indien woonreservegebieden worden geschrapt, zullen wij de planlasten te onzen laste nemen. Dat zal voor veel gemeenten een drempel wegnemen om die stap te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, telkens als het over de betonstop gaat, vermeldt u in uw antwoord dat u niet alle woonreservegebieden met een pennentrek wil schrappen. Ik heb dat nooit beweerd. In het voorstel van resolutie dat we hierover een paar jaar geleden hebben ingediend, staat dat ook niet. Ik zie ook in dat bepaalde woonreservegebieden goed liggen en dat sommige gewone woongebieden slecht zijn gelegen. Die gebieden kunnen dan het best worden geruild. U moet me niet als een of andere radicale denker afschilderen, want dat ben ik niet. Ik probeer altijd goed na te denken.

Ik denk dat er op het terrein een enthousiasme is om de open ruimte zo veel mogelijk te bewaren. In die zin is het ook goed dat de Vlaamse Regering hiervoor zelf in de financiële ruimte zal moeten voorzien. Het gaat dan om de volgende Vlaamse Regering, want in uw antwoord hebt u niets gezegd over een budgettaire ruimte waarin u nu zult voorzien. Dat wordt naar de volgende Vlaamse Regering doorgeschoven.

Indien we de betonstop tegen 2040 echt willen realiseren, denk ik toch dat de Vlaamse overheid voor de regie moet zorgen en dat de lokale overheden het initiatief moeten nemen. Hoewel dit eigenlijk al zeven jaar in het vooruitzicht wordt gesteld, laat u de positieve en negatieve lijst los. Dit toont aan dat de Vlaamse overheid de regierol loslaat. We zullen zien hoe dit op het terrein evolueert.

Mevrouw Rombouts, u hebt dit antwoord blijkbaar al veel gegeven, zeker na de kroning tot betonhoofdstad. Ik wil uw uitgebreide argumentatie even laten bezinken. Misschien kan de commissie eens een studiereis naar Hoogstraten maken. Ik vind dat een goed idee.

Na de beslissingen die in het zomerakkoord staan, houd ik mijn hart vast. Er is een financiële verschuiving naar de volgende Vlaamse Regering en een instrumentele verschuiving naar de lokale besturen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het klimaatplan van de Vlaamse Regering – 2444 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, met dit thema kunnen we een volledige commissievergadering vullen, maar we zullen ons nu tot een vraag om uitleg beperken.

Tegen het einde van 2018 verwacht de Europese Commissie van elke lidstaat een afgewerkt energie- en klimaatplan. Dat plan moet de vertaling van de Europese doelstellingen vormen. Dat is bekend.

Minister, concreet zou een dergelijk plan een antwoord moeten geven op de vraag hoe Vlaanderen zijn CO₂-uitstoot tegen 2030 met 35 procent zal verminderen. Het is duidelijk dat iedereen in elke sector zijn duit in het zakje zal moeten doen. Dat zijn woorden die u zelf in de mond hebt genomen bij de voorstelling van het plan. Tot nu toe laat de praktijk echter iets anders zien.

Veel van wat in het plan staat beschreven, moet nog verder worden uitgewerkt. Dat is natuurlijk eigen aan een plan, maar de specifieke implementatietrajecten en de maatregelen zullen deels de komende jaren vorm moeten krijgen. Kunt u toelichten hoe de implementatietrajecten de komende jaren op het spoor zullen worden gezet? Hier zal het plan immers mee staan of vallen.

Wat de CO₂-uitstoot betreft, zijn er een aantal hardnekkige sectoren, zoals de transportsector. In het plan staat te lezen dat het vrachtvervoer op de weg zal worden ontzien. De CO₂-uitstoot mag nog groeien. Terwijl het aantal gereden voertuigkilometers voor personenwagens en bestelwagens met 12 procent moet krimpen, wordt voor vrachtwagens enkel voorzien in een beperking van de toename. Dit betekent dat het aantal vrachtwagenkilometers nog met 14 procent mag toenemen. Bovendien zal volgens u in 2030 slechts 5 procent van de vrachtwagens op onze wegen koolstofarm zijn. De elektrische trucks zijn nochtans in volle ontwikkeling. Volvo Gent wil ze vanaf 2019 verkopen. Dat is niet ver meer. Hoe rijmt u de groei van het aantal vrachtwagenkilometers en de beperkte doelstelling inzake koolstofarme vrachtwagens met de zogenaamd ambitieuze klimaatdoelstellingen van de Vlaamse Regering?

In het landbouwhoofdstuk van het plan staat geen enkele doelstelling te lezen in verband met de afbouw van de veestapel. Dat is een beetje cynisch want net de

landbouw heeft een unieke band met het klimaat. Tegelijkertijd is de landbouw verantwoordelijk voor heel wat CO₂-uitstoot. Hoe rijmt u dit met de zogenaamd ambitieuze klimaatdoelstellingen van de Vlaamse Regering?

Veel passages in het plan blijven vaag. Zo is het niet duidelijk of de Vlaamse overheid al dan niet bereid is de keuze te volgen voor een klimaatfiscaliteit, de zogenaamde CO₂-taks die minister Marghem heeft voorgesteld. Hij heeft hierover al een aantal studiedagen georganiseerd. Kunt u ons meer duidelijkheid verschaffen over het standpunt van de Vlaamse Regering ter zake?

Tegen het eind van dit jaar moet elke Europese lidstaat de Europese Commissie een afgewerkt energie- en klimaatplan voorleggen dat de Europese doelstellingen moet vertalen. Kunt u het verdere traject naar het eind van het jaar toelichten?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, het is een ambitieus plan. We stellen tegen 2030 een reductie van de broeikasgasemissies voor van 35 procent ten opzichte van 2005. In het Vlaams Klimaatbeleidsplan vertalen we dit naar inspanningen per sector. Indien dat nodig is, worden ook een aantal subdoelstellingen geformuleerd.

Voor een aantal sectoren is het traject al meer uitgewerkt. We denken dan op lange termijn al aan 2050. Het gaat dan, bijvoorbeeld, om het Renovatiepact, om het aangekondigd mobiliteitsplan voor Vlaanderen en om het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

We zijn er ons van bewust dat de implementatietrajecten en de verdere uitwerking uiteraard belangrijk zijn. Het gaat hier ook om een ontwerpplan. Uiteraard loopt het traject verder. De Europese Commissie vraagt tegen eind 2018 een ontwerpplan in te dienen. Elk beleidsdomein en elk bestuursniveau zal nu de uitvoering hiervan op zich moeten nemen.

Ik wil allereerst stellen dat de globale reductiedoelstelling voor de transportsector in het plan 27 procent bedraagt. Dat is een grote uitdaging waar we met zijn allen voor moeten gaan.

Ik heb vandaag het gevoel dat ik in de commissie Mobiliteit zit. Ik heb het hier al moeten hebben over de kilometerheffing en de vrachtwagenkilometers. Dat zijn allemaal zaken die hier aan bod komen. De bevoegde minister zal uiteraard graag een gedetailleerde uitleg geven. Ik heb al verklaard hoe de aanname van de toename van de vrachtwagenkilometers tot stand is gekomen. Als het business-as-usual was gebleven, zou de toename nog hoger zijn. We hebben dit afgetopt.

De uitstoot moet naar beneden, maar uiteraard hebben we met betrekking tot transport en mobiliteit nog een grote uitdaging. De werkzaamheden van het modusneutraal platform Multimodaal.Vlaanderen vormen een goed voorbeeld van de wijze waarop we kunnen sensibiliseren, informeren en bedrijven begeleiden. Wat vrachtwagens betreft, stelt de Vlaamse Regering nu al subsidies ter beschikking aan de bedrijven die op een motor met compressed natural gas (CNG) overschakelen. De bevoegde minister kan hier uiteraard veel meer over vertellen.

Ook wat de landbouw betreft, moeten we de emissies uiteraard verminderen. De landbouwsector wil en zal bijdragen aan die vermindering van de emissies. Er is wel degelijk een reductiedoelstelling voor de emissies van de landbouwsector opgenomen, namelijk 26 procent ten opzichte van 2005.

Er wordt een specifieke doelstelling opgenomen met betrekking tot de etherische emissies en de emissies ten gevolge van mestbeheer. Het gaat respectievelijk om reducties met 19 procent en 21 procent ten opzichte van 2005. Voor een sector

waarin de emissies grotendeels uit biologische, dierlijke processen voortkomen, zijn dat zeer ambitieuze percentages. De meer evidente en kostenefficiënte oplossingen zijn immers minder voorhanden. De sector moet tegen het midden van 2019 een charter onderschrijven met betrekking tot deze door de Vlaamse Regering vastgestelde taakstelling. De bedoeling is dat de agrovoedingsketen, wat we niet louter tot de primaire sector zelf beperken, bottom-up aangeeft hoe die taakstelling concreet zal worden gerealiseerd.

Een koolstoftaks is een fiscaal instrument met een potentieel significant sturende impact voor de verschillende sectoren buiten het Emissions Trading System (ETS), zoals gebouwen, transport, industrie en landbouw. Zoals in het ontwerp van klimaatplan is aangegeven, is het essentieel de kostprijs meer in lijn te brengen met de klimaatvriendelijkheid van de energiebronnen. Dit is vooral essentieel voor de gebouwensector. We zullen, samen met de bevoegde federale en gewestelijke overheidsdiensten, een concreet plan voor een klimaatvriendelijke energiefiscaliteit uitwerken.

Ik zal de verdere stappen overlopen. In de Nationale Klimaatcommissie en tijdens het energieoverleg is een werkmethode vastgelegd om tot een ontwerp van een Belgisch nationaal energie- en klimaatplan te komen. De eerste belangrijke stap is dat alle gewestelijke entiteiten in juli 2018 hun input hebben gegeven. Wij hebben dat ook gedaan. Op dit ogenblik wordt dit tot een Belgisch plan geïntegreerd. Er wordt natuurlijk op toegezien dat de vereisten in de recente verordening inzake governance worden gerespecteerd. Tegen het begin van oktober 2018 zal deze administratieve werkgroep de eerste ontwerp teksten aan de Nationale Klimaatcommissie bezorgen. Na goedkeuring zal dit Belgisch nationaal energie- en klimaatplan uiterlijk tegen einde 2018 aan de Europese Commissie worden genotificeerd. Onze bijdragen voor het klimaat, ook op het vlak van energie, waarover we het nu niet hebben gehad, worden mee in dat Belgisch plan geïntegreerd.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik begrijp natuurlijk dat we vanuit een plan moeten vertrekken om dan verder te implementeren. Dat lijkt me logisch. Het is de normale gang van zaken. Waar ik me wat zorgen om maak, is dat we met de plannen waar u naar hebt verwezen, zoals het Renovatiepact, dat in se ook een plan met een implementatie is, of het plan dat voor zero-emissievoertuigen moet zorgen, helemaal niet op schema zitten. Wat het Renovatiepact betreft, kunt u nog zeggen dat we dit niet kunnen weten omdat er geen tussentijdse doelstellingen zijn. Dat maakt het natuurlijk gemakkelijk om iets niet te kunnen weten. We zien alleszins dat er op dat vlak een aantal one-shots en goede voorbeelden zijn, maar wat de systeembenadering betreft, staan we voor ons gebouwenpatrimonium helemaal niet ver.

Ik maak me zorgen om de implementatie van het plan, vooral omdat de broeikasgasemissies in Vlaanderen al vier keer op rij zijn gestegen. Eigenlijk hebben we tussen 2005 en 2016 nauwelijks een CO₂-reductie kunnen realiseren. Zal dit plan volstaan om tegen 2030 35 procent te halen? Ik vermeld nog even dat er in Nederland een Klimaatwet is waarmee de Nederlandse overheid naar een reductie met 49 procent wil gaan.

Ik hoop dat we samen met dit plan ook ons ambitieniveau en onze houding tijdens de Europese vergaderingen over het klimaat zullen bijstellen. De vorige keer heeft België zich nogal weigerachtig opgesteld om de Europese klimaatdoelstellingen voor 2030 wat ambitieuzer te maken. Naar ik heb gehoord en gelezen, zou dat onder Vlaamse druk zijn gebeurd. Er had eerst een impactstudie moeten komen.

Halverwege juli 2018 hebben we in verschillende parlementen een voorstel van resolutie opgesteld waarin we vragen dat Vlaanderen en België zich als promotor

en aanjager van het Europees klimaatbeleid zouden opwerpen. Bent u bereid die rol mee op u te nemen?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, u hebt gesproken over een reductie van de uitstoot van broeikasgassen met 35 procent tegen 2030. Dat is natuurlijk niet gering. Indien ik het goed begrepen, gaat het om 47,4 procent voor de afvalsector, om 48,4 procent voor de industrie, wat de vraag oproept of dit wel realistisch is want daar gaat nog eens bijna de helft af, om 26,7 procent voor de landbouw, waarvoor ik weinig onderbouwing zie, om 40 procent voor de gebouwen, wat gedeeltelijk wordt onderbouwd, en om 29,5 procent voor de transportsector. Eigenlijk zien we dat van de industrie de grootste inspanning en van de landbouw de kleinste inspanning wordt gevraagd. Op dat vlak ben ik het eens met de vorige spreker, die zich afvraagt hoe dat moet gebeuren. Tussen 2005 en 2016 hebben we met betrekking tot de landbouwsector geen significante reductie gezien. De vraag rijst of we hier wel iets aan kunnen doen zonder het taboe inzake de vermindering van onze veestapel te doorbreken.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vandaele, ik denk dat dit zeer ambitieus is. Wat de industrie betreft, wil ik toch even nuanceren. Hier gaat het enkel om de gefluoreerde broeikasgassen (F-gassen), maar er is natuurlijk nog een groot onderdeel inzake energie in de industrie. Dat wordt een beetje als bijkomstig opzijgeschoven, maar er is natuurlijk nog heel veel potentieel om daar veel werk te verrichten.

Alle sectoren moeten inspanningen leveren. Dat wordt gemonitord en geen enkele sector wordt gespaard. Elk beleidsdomein zal zware inspanningen moeten leveren om de doelstellingen te halen die nu op tafel liggen. Indien we merken dat bepaalde sectoren het niet halen, zullen we bijsturen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik ben vooral geïnteresseerd in de concrete implementatie en in de evaluatie en bijsturing van het een en het ander. Met betrekking tot de plannen die ik net heb vermeld, zoals het Renovatiepact of het plan inzake de zero-emissievoertuigen, heb ik gemerkt dat de doelstellingen jaar na jaar niet worden gehaald. De bijsturing blijft echter gedeeltelijk achterwege. Plannen schrijven is een zaak, maar de plannen onderbouwen, is een andere zaak en de plannen realiseren, is nog wat anders. Indien we merken dat iets niet wordt gehaald, moeten we echt voor een goede monitoring- en evaluatieprocedure zorgen. We moeten snel en kordaat kunnen bijsturen.

We hebben hierover het laatste nog niet gezegd. We zullen hier de komende maanden nog wel wat tijd aan besteden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.